

ΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΡΧΑΙ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΘΕΣΙΣ ΑΥΤΩΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑΣ ΠΟΛΕΙΣ

Οί Μακεδονίαρχαι ἦσαν οἱ πρόεδροι τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων, μιᾶς θρησκευτικῆς ἐπαρχιακῆς ἐνώσεως τῶν Μακεδόνων, τῆς ὁποίας κύριον ἔργον ἦτο, ὅπως καὶ ὄλων σχεδὸν τῶν κοινῶν τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων, ἡ λατρεία τῶν αὐτοκρατόρων καὶ ἡ διοργάνωσις τῶν μετ' αὐτῆς συνδεομένων ἐπαρχιακῶν ἀγώνων. Εἰς παλαιότεραν μελέτην μου «Τὸ κοινὸν τῶν Μακεδόνων», εἰς εἰδικὸν κεφάλαιον¹, ἐπραγματεύθην περὶ τῶν μακεδονιαρχῶν, περὶ τοῦ τίτλου αὐτῶν, περὶ τοῦ χρόνου ἐμφανίσεώς των, περὶ τῆς ἐκλογῆς καὶ τῆς διαρκείας τῆς θητείας των, περὶ τῶν ἀρμοδιοτήτων καὶ τῶν οἰκονομικῶν συνεισφορῶν αὐτῶν πρὸς τὸ κοινὸν ὡς ἀγωνοθετῶν. Οἱ πρόεδροι οὗτοι τοῦ κοινοῦ ἄλλοτε ἔχουν τὸν τίτλον *ἀρχιερεὺς τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων* καὶ πληρέστερον *ἀρχιερεὺς καὶ ἀγωνοθέτης τοῦ κοινοῦ Μ.*, ὅστις πάλιν εἶναι ταυτόσημος μετὰ τὸν συχνότερον ἀπαντῶντα *ἀρχιερεὺς τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτης τοῦ κοινοῦ Μ.* καὶ ἄλλοτε *μακεδονιάρχης*. Ἐπειδὴ ἐκ τῶν πέντε γνωστῶν ἀρχιερέων τοῦ κοινοῦ τέσσαρες ἀνήκουν εἰς τὸν 1ον μ.Χ. αἰῶνα καὶ διὴ περὶ τὸ τέλος αὐτοῦ καὶ εἰς μόνον εἰς τὸν 2ον, οὐδεὶς δὲ ἀπαντᾷ εἰς τὸν 3ον, ἀντιθέτως δὲ ἐκ τῶν εἴκοσι τριῶν μακεδονιαρχῶν καὶ μακεδονιαρχισσῶν ὅλοι σχεδὸν χρονολογοῦνται κατὰ τὸν 3ον αἰῶνα καὶ οὐδένα ἠμποροῦμεν νὰ τοποθετήσωμεν οὔτε εἰς τὸν 2ον μ.Χ. αἰῶνα, καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ πρόεδροι τοῦ κοινοῦ κατὰ τὸν 1ον καὶ 2ον αἰῶνα ἐκαλοῦντο ἀρχιερεῖς τοῦ κοινοῦ, κατὰ τὸν 3ον δὲ μακεδονίαρχαι. Κατὰ ταῦτα ὁ *ἀρχιερεὺς τοῦ κοινοῦ* καὶ ὁ *μακεδονιάρχης* εἶναι κοινὴ ὄνομασία πρὸς δήλωσιν τοῦ προέδρου, μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ πρῶτος τίτλος χρησιμοποιεῖται παλαιότερον, ὁ δεύτερος μεταγενεστέρως, ἐκτοπίσας ὀριστικῶς τὸν πρῶτον.

Εἰς τὴν ἐπανεξέτασιν τοῦ προβλήματος τῶν μακεδονιαρχῶν ἤχθη ἀπὸ τὴν ἀνακάλυψιν νέων ἐπιγραφικῶν μαρτυριῶν, αἵτινες μᾶς κατέστησαν γνωστοὺς καὶ ἄλλους μακεδονίαρχας καὶ διεσαφήνισαν μερικὰ προβλήματα, ἰδίως χρονολογικὰ καὶ ὀργανωτικὰ. Ἀκόμη διὰ τῆς μικρᾶς ταύτης μελέτης ἠθέλησα νὰ τονίσω τὴν κοινωνικὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν αὐτοὶ καὶ αἱ οἰκογένειαι των εἶχον εἰς τὰς μακεδονικὰς πόλεις.

1. Δ. Κανατσούλη, Τὸ κοινὸν τῶν Μακεδόνων, «Μακεδονικά», τ. Γ' (1956), σ. 58-69.

Α. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

α. Οικογένεια Κλαυδίων

Πηγαί.

μακεδονιάρχης εἰς

1. IG X, 2, 1, ἀρ. 183 (βλ. καὶ Π. Παπαγεωργίου, Ἐφημερίς «Ἀλήθεια» Θεσσαλονίκης 7 Ὀκτωβρίου 1906, ἀρ. 39. Σ. Πελεκίδης, Ἀπὸ τὴν πολιτεία καὶ τὴν κοινωνία τῆς ἀρχαίας Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1934, 49, ὑποσημ. 1β): Ἡ πόλις·|Κλαύδιον|Μένωνα|τὸν ἀρχιερέα|διὰ Κλαυδίων|Μένωνος|καὶ Εὐβούλης|τῶν τέκνων|ἀρετῆς ἔνεκεν φυλῆ|Ἀσκλη|πίας.

2. IG, ἔ.ἀ., ἀρ. 184 (βλ. καὶ Duchesne, Archive des miss. scientif. III, 212, ἀρ. 5. Μ. Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία ἐν λίθοις φθεγγομένοις καὶ μνημείοις σωζόμενοις, Ἀθήναι 1896, 438/9, ἀρ. 378. Σ. Πελεκίδης, ἔ.ἀ.): Ἡ πόλις·|Κλαύδιον|Μένωνα|τὸν ἀρχιερέα|διὰ Κλαυδίων|Μένωνος καὶ|Εὐβούλης τῶν|τέκνων ἀρετῆς|ἔνεκεν φυλῆ|Ἀντιγονίς.

3. IG, ἔ.ἀ., ἀρ. 185 (βλ. καὶ Δήμιτσα, ἔ.ἀ., ἀρ. 379. Duchesne, ἔ.ἀ., ἀρ. 6. Πελεκίδης, ἔ.ἀ.): Ἡ πόλις·|Κλαύδιον|Μένωνα|τὸν ἀρχιερέα|διὰ Κλαυδίων|Μένωνος|καὶ Εὐβούλης|τῶν τέκνων|ἀρετῆς ἔνεκεν|φυλῆ Λιωνν|σιάς.¹

4. IG, ἔ.ἀ., ἀρ. 173 (βλ. καὶ Παπαγεωργίου, ἔ.ἀ., 23 Σεπτεμβρίου 1906, ἀρ. 2 καὶ Θεσσαλον. κατεσφρ. βιβλ. ἀνοιχθὲν (Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἡμερολογίου Σβορώνου) 1907, 5, 12. Πελεκίδης, ἔ.ἀ., 49, 1): Ἡ πόλις·|Κλαύδιον|Ῥούφριον|Πλωτεῖνον,|υἱὸν Κλαυ|δίου Μένω|νος τοῦ ἰε|ροφάντου,|ἔγγονον Ῥου|φρίου Ἰού|στον τοῦ|λαμπροτάτου|ὑπατικοῦ,|τοῖς ἑαυτῆς|τέλεσιν εἰς πα|ραμυθίαν τοῦ|πατρός.

5. IG, ἔ.ἀ., ἀρ. 143 (βλ. καὶ Παπαγεωργίου, ἔ.ἀ., ἀρ. 35=Θεσσαλον. κατεσφρ. βιβλ. 5, 10. PIR II, 999a. Πελεκίδης, ἔ.ἀ. 49, 1α): Κ. Οὐαλέριον|Ῥούφριον|Ἰοῦστον τὸν|κράτιστον|ἀνθύπατον,|ὑπατον ἄ|γνῶς καὶ φι|λανθρωπῶς|ἡγεμονεύ|σαντα Κλαύ|διος Μένων|τὸν εὐεργέ|την. |Εὐτυχεῖτε.

6. IG, ἔ.ἀ., ἀρ. 144 (βλ. καὶ Παπαγεωργίου, ἔ.ἀ., ἀρ. 13=Θεσσαλον. κατεσφρ. βιβλ. 5, 11. REG 20(1907)70, 13 et 35. Πελεκίδης, ἔ.ἀ., 49, ὑποσημ. 1γ.): Κ. Οὐαλέριον|Ῥούφριον|Ἰοῦστον τὸν|κράτιστον|ἀνθύπατον,|ὑπατον ἄσυν|κρίτως ἡγε|μονεύσαντα. |Κλ. Μένων|νέος τὸν|συνγενῆ. |Εὐτυχεῖτε.

7. IG, ἔ.ἀ., ἀρ. 142 (βλ. καὶ Παπαγεωργίου, ἔ.ἀ., ἀρ. 38=Θεσσαλον. κατεσφρ. βιβλ. 5, 9. Πελεκίδης, ἔ.ἀ., ὑποσημ. 1α, 2. L. Robert, Hellenica V (1948) 30): Ἀγαθῆι τύχη·|Δικάνιον|Ῥουφεῖνον|τὸν κράτι|στον καὶ|λαμπρότα|τον καὶ ἐν|πειρότατον|νόμων ὑ|πατικὸν|Κλαύδιος|Μένων τὸν|εὐεργέτην.

1. Περί τῶν τριῶν αὐτῶν φυλῶν τῆς Θεσσαλονίκης, αἱ ὁποῖαι ἀναθέτουν ἀνά ἓν μνημεῖον πρὸς τιμὴν τοῦ Κλαυδίου Μένωνος βλ. Δ. Κανατσούλη, Ἡ μακεδονικὴ πόλις, «Μακεδονικά», τ. Δ' (1960), σ. 26.

8. IG, ἔ.ἀ., ἀρ. 209 (Βλ. καὶ Π ε λ ε κ ί δ η, ἔ.ἀ., 48/9 καὶ εἰκ. 11): *Ῥουφρίαν | Κλαυδίαν | Εὐβούλην | Ἰοῦστος | ὁ κρᾶτιστος | καὶ Μένων | ὁ ἀδελφός*¹.

9. IG, ἔ.ἀ., ἀρ. 168 (Βλ. καὶ Π ε λ ε κ ί δ η, ἔ.ἀ., 66, ἀρ. 24): *Ῥ πατρίς· | Φλάβιον | Κλ(αύδιον) Μένωνα | τὸν καὶ | Στρωνμόνιν, | ἱερασά | μενον καὶ | ἀγωνοθετή | σαντα καὶ | ἐρηβαρχί | σαντα <ἐν> | τῷ ἐνενη | κοστῷ δια | κοσιοστῷ | Σεβ(αστῷ) ἔτι (sic).*

10. J. M. R. C o r m a c k, Progress Report on the Greek Inscriptions of the III Meris. Ἀρχαία Μακεδονία, Θεσσαλονίκη 1970, 198/9, 10 (Βλ. καὶ Ἐθνικός Ὀδηγός, Ἀθήναι 1920/21, τεύχ. 4, 18. C h. E d s o n, Macedonia III ἐν Harv. Theol. Rev. 41 (1948) 197, 46. Δ. Κανατσούλη, Μακεδονικὴ προσωπογραφία (συμπλήρωμα), Μακεδονικά Ζ' (1967) 195): *Οἱ σύνεδροι | Κλαύδιον Πλω | τείνον υἱὸν | Κλαυδίου Μέ | νωνος τοῦ μακε | δονιάρχου εἰς | παραμυθείαν | τοῦ πατρὸς | ... | ἐπιμεληθέν | τος τῆς ἀναστά | σεως Ἰουλιανοῦ | Μενάνδρου.*

11. IG, ἔ.ἀ., ἀρ. 177 (Βλ. καὶ Π α π α γ ε ω ρ γ ί ο υ, ἔ.ἀ., ἀρ. 5=Θεσσαλον. κατεσφρ. βιβλ. 7, ἀρ. 33 καὶ 2, ὑποσημ. REG, ἔ.ἀ., 40. Π ε λ ε κ ί δ η, ἔ.ἀ., 78, ὑποσημ. 2. J. H. O l i v e r, The Sacred Gerusia, Hesperia, Supplement VI (1941) 166, ἀρ. 57): *Ἀγαθῆι Τύχηι | ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος | τῆς λαμπροτάτης Θεσ | σαλονεικαίων μητρο | πόλεως καὶ κολωνεί | ας καὶ τετρακίς νεω | κόρου Φλαβίαν Κλαυ | δίαν Σίλβανῆν τὴν | [[ἀξι]ορλογωτάτην | [[ἀρχι]ἐρείαν καὶ γε | [[ρουσ]ιάρχισσαν τει | [[μ]η[ς] καὶ εὐνοίας ἔ | νεκεν. | Εὐτυχῶς.*

Ἡ οἰκογένεια τῶν Κλαυδίων τῆς Θεσσαλονίκης ἦτο μία τῶν ἐπιφανεστέρων τῆς πόλεως κατὰ τὸν 3ον μ.Χ. αἰῶνα. Τὸ συμπεραίνομεν ἀπὸ τὸ πληθὸς τῶν μαρτυριῶν (11 ἐπιγραφαὶ) περὶ αὐτῆς καὶ τὸν μέγαν σχετικῶς ἀριθμὸν τῶν μελῶν τῆς, τὰ ὅποια παρακολουθοῦμεν εἰς τὰς ἐπιγραφὰς μέχρι τετάρτης γενεᾶς. Ἐν μάλιστα μέλος τῆς οἰκογενείας ἀνήλθεν εἰς τὸ ὕπατον ἀξίωμα τῆς ἐπαρχιακῆς ὀργανώσεως τῶν Μακεδόνων, εἰς τὸ τοῦ μακεδονιάρχου. Πρὶν ὁμως προχωρήσωμεν εἰς τὴν μελέτην τῆς οἰκογενείας, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξετάσωμεν, ποῖα σχέσις ὑπῆρχε μεταξὺ τῶν διαφόρων μελῶν, πὸ μᾶς παραδίδονται.

Εἰς τὰς ἐπιγραφὰς μας ἐμφανίζεται Κλαυδιὸς τις Μένων, ἀρχιερεὺς (ἀρ. 1.2.3.7.), τὸν ὅποιον πρέπει νὰ θεωρήσωμεν ὡς τὸν ἀρχαιότερον τῶν Κλαυδίων καὶ πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοὺς ἄλλους συνωνύμους τὸν σημειώνομεν μὲ τὸ ὄνομα «Κλαυδιὸς Μένων (I)». Εἰς τρεῖς ἀπ' αὐτὰς κατονομάζονται δύο παιδιὰ του, ὁ Κλαυδιὸς Μένων (II) καὶ ἡ Κλαυδία Εὐβούλη, ἡ ὅποια εἰς ἄλλην ἐπιγραφὴν (ἀρ. 8) ὀνομάζεται πληρέστερον Κλαυδία Ρουφρία Εὐβού-

1. Ὁ Π ε λ ε κ ί δ η ς, ἔ.ἀ., ὁ πρῶτος ἐκδώσας τὴν ἐπιγραφὴν, σημειώνει «ὁ ἀδελφός», ὅχι οἱ ἀδελφοί, ὅπως φέρεται εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν IG, διακρίνεται δὲ καθαρὰ καὶ σήμερον ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τὸ ἄρθρον Ο καὶ ἡ κατάληξις Σ

λη. Εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν μνημονεύεται καὶ Ἰοῦστός τις, ὁ ὁποῖος θὰ πρέπει νὰ ἔχη σχέσιν μὲ τὸν ἀπαντῶντα εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῆς οἰκογενείας Κ(όϊντου) Οὐαλερίου Ρούφριον Ἰοῦστον, τὸν ἀνθύπατον (ἀρ. 5, 6). Πιστεύομεν ὅτι οὗτος ἦτο σύζυγος τῆς Κλαυδίας Εὐβούλης, ἡ ὁποία, ὅταν τὸν ὑπανδρεύθη, ἔλαβε τὸ ὄνομα γένους αὐτοῦ, διατηρήσασα παραλλήλως καὶ τὸ πατρικὸν (Κλαυδία Ρουφρία Εὐβούλη). Υἱὸς αὐτῶν ἦτο ὁ Κλαύδιος Μένων (III), ὁ μακεδονiάρχης καὶ ἱεροφάντης (ἀρ. 4. 10.), καὶ τούτου υἱὸς ὁ Κλαύδιος Ρούφριος Πλωτεῖνος. Ὁ E d s o n ὅμως (IG, ἔ.ἀ., 78, ἀρ. 185, S t e m m a), στηριζόμενος ἐπὶ ἐσφαλμένης ἀναγνώσεως τῆς ἐπιγραφῆς ἀρ. 8, στίχ. 7: «Ἰοῦστος ὁ κράτιστος καὶ Μένων οἱ ἀδελφοί», πιστεύει ὅτι ὁ Ἰοῦστος αὐτὸς ἦτο ἀδελφὸς τῆς Κλαυδίας Εὐβούλης καὶ τοῦ Κλαυδίου Μένωνος (II) νέου καὶ υἱὸς τοῦ Κλαυδίου Μένωνος (I). Ἔτσι ἀναγκάζεται νὰ ἐπινοήσῃ ἓνα (Κλαύδιον Ρούφριον) Ἰοῦστον, ἕγγονον τοῦ Κ. Οὐαλερίου Ρουφρίου Ἰοῦστου καὶ υἱὸν τοῦ Κλαυδίου Μένωνος (I) ἐκ μιᾶς κόρης, ἀγνώστου ὀνόματος, τοῦ προηγουμένου. Ἄλλ' ἂν ὁ Ἰοῦστος ἦτο ἀδελφός, τότε διατὶ δὲν σημειώνεται καὶ αὐτὸς εἰς τὰ τρία τιμητικὰ μνημεῖα τοῦ Κλαυδίου Μένωνος (I), ὅπου ὑπάρχουν οἱ δύο ἄλλοι, ἀφοῦ μάλιστα, ἂν ἤμποροῦμεν νὰ συμπεράνωμεν ἀπὸ τὴν σειρὰν τῶν ἀναγραφόμενων ὀνομάτων εἰς τὸ μνημεῖον τῆς Εὐβούλης, θὰ πρέπει νὰ ἦτο ὁ πρεσβύτερος. Ὅπως δὲποτε ἐφ' ὅσον εἰς τὸ μνημεῖον αὐτὸ χαρακτηρίζεται μόνον «Μένων ὁ ἀδελφός», ὁ Ἰοῦστος ὅ,τιδὲποτε ἄλλο ἤμποροῦσε νὰ εἶναι ἐκτὸς ἀπὸ ἀδελφός.

Κλαύδιος Μένων (III) ὁ μακεδονiάρχης. Οὗτος προήρχετο ἐκ θηλυγονίας ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν τῶν Κλαυδίων, ἦτο δηλ., ὅπως εἶδομεν, υἱὸς τοῦ ἀνθυπάτου Κ(οῖντου) Οὐαλερίου Ρουφρίου Ἰοῦστου καὶ τῆς Ρουφρίας Κλαυδίας Εὐβούλης, τῆς κόρης τοῦ Κλαυδίου Μένωνος (I) (ἀρ. 1.2.7.8.). Ἄξιον προσοχῆς εἶναι ὅτι εἰς αὐτὸν ἐπεκράτησε τὸ ὄνομα τῶν Κλαυδίων, ἴσως λόγῳ τοῦ μεγάλου κύρους τῆς οἰκογενείας, ἐνῶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς Ρουφρίου ἐπανέρχεται εἰς τὸν ἕγγονον Κλαύδιον Ρούφριον Πλωτεῖνον. Ἐκ τῶν πολλῶν τιμητικῶν μνημείων, ποὺ ἀνάγονται εἰς τὴν ἐπιφανῆ αὐτὴν οἰκογένειαν, εἰς δύο μόνον μνημονεύεται τὸ ὄνομα του. Εἶναι δύο βωμοί, οἱ ὁποῖοι ἐστήθησαν πρὸς τιμὴν τοῦ υἱοῦ του Κλαυδίου Ρουφρίου Πλωτεῖνου, ὁ μὲν εἰς ὑπὸ τῶν συνόδων τοῦ κοινοῦ (ἀρ. 10), ὁ δὲ ἄλλος ὑπὸ τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης (ἀρ. 4). Εἰς τὸν ἓνα καλεῖται μακεδονiάρχης, εἰς τὸν ἄλλον ἱεροφάντης. Γεννᾶται τὸ ζήτημα, ἂν τὸ τελευταῖον ἀνεφέρετο εἰς τὸ κοινὸν τῶν Μακεδόνων, ὅπως καὶ ἡ μακεδονiαρχία του, ἢ εἶχε σχέσιν μὲ τοπικὴν τινα λατρείαν, δηλ. τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης. Ὁ E d s o n, ἔ.ἀ., 194 κ.έ., ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἱεροφαντίαν τοῦ Κλαυδίου Μένωνος (III), παρατηρεῖ ὅτι μαρτυρία τις δι' ἓνα ἱεροφάντην, ποὺ νὰ συνεδέετο, ὅπως ἀπὸ τοῦ D u c h e s n e ἐπιστεῦετο, μὲ τὴν λατρείαν τῶν Καβείρων εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, δὲν

ὑπάρχει. Ἐναντιθέτως παραθέτει δύο παραδείγματα ἱεροφαντιῶν, τῶν μακεδονιαρχῶν Ἰουλίου Ἰγγενοῦ καὶ Δομιτίου Εὐρυδίκου, οἱ ὅποιοι συνεδέοντο ὄχι μὲ τὴν τοπικὴν διοίκησιν πόλεως τινος, ἀλλὰ μὲ τὸ κοινόν, καὶ συμπεραίνει ἐκ τούτου ὅτι ἱεροφάντης τις πρέπει νὰ εὐρίσκετο κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον εἰς ἄμεσον σχέσιν μὲ τὴν ἐπαρχιακὴν λατρείαν τῶν αὐτοκρατόρων. Καθ' ὅμοιον τρόπον δέχεται ὅτι καὶ τοῦ Κλαυδίου Μένωνος, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ὡς μακεδονίαρχος εὐρίσκετο εἰς σχέσιν μὲ τὸ κοινόν, ὁ τίτλος τοῦ ἱεροφάντου ἀνεφέρετο εἰς τὴν ἐπαρχιακὴν ἱεροφαντίαν καὶ ὄχι εἰς ἱερωσύνην τινὰ τῆς γενετήρας τοῦ Θεσσαλονίκης. Ἐν τούτοις ἡ περίπτωσις τούτου διαφέρει. Ὁ τίτλος τοῦ ἱεροφάντου, τὸν ὅποιον φέρουν ὁ Ἰούλιος Ἰγγενὸς καὶ ὁ Δομίτιος Εὐρύδικος, συνδέεται εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν μὲ τὸν τοῦ μακεδονίαρχου καὶ ἄλλους τίτλους τοῦ κοινοῦ καὶ δι' αὐτὸ ἠμποροῦμεν ἀσφαλέστερον νὰ συμπεράνωμεν περὶ τῆς σχέσεως τῆς ἱεροφαντίας τῶν πρὸς τὸ κοινόν, ἐνῶ ὁ τίτλος τοῦ ἱεροφάντου τοῦ Κλαυδίου Μένωνος σημειώνεται μόνον εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης, χωρὶς νὰ προστίθεται καὶ ὁ ἄλλος τίτλος τοῦ μακεδονίαρχου, τὸν ὅποιον γνωρίζομεν μόνον ἀπὸ τὸν βωμὸν τῶν συνέδρων. Καὶ ὅμως τὸν τίτλον τοῦ μακεδονίαρχου ὁ Κλαύδιος Μένων πρέπει ἀσφαλῶς νὰ εἶχε κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ βωμοῦ τοῦ υἱοῦ του ὑπὸ τῆς πόλεως. Ὁ βωμὸς οὗτος, καθὼς προκύπτει ἐκ τῆς φράσεως τοῦ κειμένου *εἰς παραμυθίαν τοῦ πατρὸς*, ἀνηγέρθη ὑπὸ τῆς πόλεως ἀναμφιβόλως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τιμωμένου καὶ σκοπὸν εἶχε νὰ παρηγορήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ Κλαύδιον Μένωνα, ἐξέχον μέλος τῆς κοινωνίας τῆς Θεσσαλονίκης, διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του. Ὁ ἄλλος βωμὸς, τὸν ὅποιον ἔστησαν οἱ σύεδροι εἰς τὴν ἔδραν τοῦ κοινοῦ πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοῦ προσώπου καὶ ἐξ αἰτίας τοῦ ἰδίου γεγονότος καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, πρὸς παρηγορίαν τοῦ πατρὸς διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ (*εἰς παραμυθίαν τοῦ πατρὸς*), θὰ πρέπει νὰ ἀνηγέρθη ταυτοχρόνως. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ὁ βωμὸς οὗτος δὲν δύναται νὰ εἶναι μεταγενέστερος τοῦ ὑπὸ τῆς Θεσσαλονίκης στηθέντος, ὁ Κλαύδιος Μένων κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ τελευταίου εἶχεν ἤδη τὸν τίτλον τοῦ μακεδονίαρχου. Διὰ ποῖον ὅμως λόγον δὲν προστίθεται εἰς τὸν βωμὸν αὐτὸν καὶ ὁ τίτλος τοῦ μακεδονίαρχου, ὅπως π.χ. εἰς τὴν μεταγενεστέραν ἐκ τῶν δύο ἐπιγραφῶν τοῦ Δομιτίου Εὐρυδίκου, πού καὶ αὐτὴ δὲν ἐξεδόθη εἰς τὴν ἔδραν τοῦ κοινοῦ, ἀλλ' εἰς ἄλλην πόλιν; Ἐὰν δὲ ὑποτεθῇ ὅτι ὁ τίτλος τοῦ ἱεροφάντου εἶχε σχέσιν μὲ τὸ κοινόν, διατὶ δὲν ἐπροτιμήθη ὁ σημαντικώτερος ἐπαρχιακὸς τίτλος, ὁ τοῦ μακεδονίαρχου, ἐφ' ὅσον ἴσως διὰ λόγους συντομίας δὲν ἦτο δυνατόν καὶ οἱ δύο νὰ μνημονευθοῦν, ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει εἰς τὴν ἰδίαν ἐπιγραφὴν, ὅπου ἐκ τῶν δύο τίτλων τοῦ Ρουφρίου Ἰούστου, τοῦ *ὑπάτου* καὶ *ἀνθυπάτου*, τοὺς ὁποίους οὗτος εἰς ἄλλας ἐπιγραφάς (ἀρ. 5. 6.) φέρει, προεκρίθη ὁ σημαντικώτερος, τοῦ *ὑπατικοῦ*. Τὸ πρᾶγμα ἐξηγεῖται, νομίζω, ἀν

δεχθῶμεν ὅτι ἐκάστη ἀρχὴ ἀνέγραψεν ἐπὶ τοῦ οἰκείου βωμοῦ τὸν τίτλον ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον παρ' αὐτῇ ἀπέκτησεν ὁ Κλαύδιος Μένων, δηλ. οἱ σύνοδοι τὸν τοῦ μακεδονιάρχου, ἢ πόλις τῆς Θεσσαλονίκης τὸν τοῦ ἱεροφάντου. Ἡ ἱεροφαντία λοιπὸν τοῦ Κλαυδίου Μένωνος ἔχει σχέσιν μᾶλλον μὲ τὴν πόλιν Θεσσαλονίκην παρὰ μὲ τὸ κοινὸν τῶν Μακεδόνων.

Περὶ τῆς οἰκογενειακῆς του καταστάσεως οὐδὲν ἄλλο γνωρίζομεν, εἰμὴ μόνον ὅτι ὁ υἱὸς του Κλαύδιος Ρούφριος Πλωτεῖνος ἀπέθανε, ζῶντος τοῦ πατρὸς, καὶ ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι εἰς οὐδέτερον τῶν βωμῶν φέρει τίτλον τινά, ἂν καὶ ἀνῆκεν εἰς τιτλοῦχον οἰκογένειαν, θὰ πρέπει νὰ ἀπέθανεν εἰς νεαρὰν ἡλικίαν. Ὅμοίως θὰ πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι καὶ ἡ ἀγνώστου ὀνόματος μητέρα του ἀπέθανε πρὸ τούτου, διότι θὰ ἦτο ἀδιανόητον, ἂν ἔζη, νὰ μὴ μνημονεύεται καὶ αὐτὴ εἰς τὰ δύο παραμυθητικὰ μνημεῖα τοῦ ἀνδρὸς της, τοῦλάχιστον εἰς τὸ ἀνεγερθὲν ὑπὸ τῆς πόλεως.

Ἄμεσος μαρτυρία περὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ μακεδονιάρχου τούτου εἰς τὰς δύο ἐπιγραφὰς δὲν ὑπάρχει. Ἦμποροῦμεν ὅμως ἐμμέσως ἐκ τῶν ἄλλων ἐπιγραφῶν, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Κλαυδίων, νὰ συμπεράνωμεν περὶ αὐτῆς κατὰ προσέγγισιν. Γνωρίζομεν ὅτι ὁ πάππος του Κλαυδίου Μένων (I), ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ ὁ πατὴρ του Ρούφριος Ἰουστός ἦσαν σύγχρονοι τοῦ ἐπιφανοῦς νομομαθοῦς Λικιννίου¹ Ρουφείνου (ἀρ. 5.6.7.), ὁ ὁποῖος εὗρίσκετο εἰς τὴν Μακεδονίαν κατὰ τὴν τρίτην δεκαετίαν τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος (225-230). Ὅμοίως ἐξ ἄλλης ἐπιγραφῆς τῶν Κλαυδίων γνωρίζομεν ὅτι ὁ πρωτεξάδελφος τοῦ Κλαυδίου Μένωνος (III), τοῦ μακεδονιάρχου, Φλάβιος Κλαύδιος Μένων διετέλεσεν ἱερεὺς καὶ ἀγωνοθέτης τοῦ θεοῦ Φούλβου καὶ ἐφήβαρχος εἰς τὴν Θεσσαλονίκην τὸ ἔτος 258 μ.Χ. (ἀρ. 9) εἰς νεαρὰν ἡλικίαν². Κατὰ ταῦτα ἡ δρᾶσις τοῦ Κλαυδίου Μένωνος δύναται νὰ τοποθετηθῇ κατὰ μίαν γενεὰν μεταγενεστέραν τοῦ Λικιννίου Ρουφείνου καὶ τοῦ πάππου του, ὅχι δὲ ἐνωρίτερον τοῦ 258. μ.Χ., ἤτοι κατὰ τὸ τρίτον τέταρτον τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος.

Ἐκτὸς τοῦ Κλαυδίου Μένωνος (III), τοῦ μακεδονιάρχου, καὶ ἄλλα μέλη τῆς μεγάλης αὐτῆς οἰκογενείας διέπρεψαν εἰς τὴν δημοτικὴν διοίκησιν. Τοιοῦτος ἦτο ὁ **Κλαύδιος Μένων** (I), τὸ ἀρχαιότερον γνωστὸν μέλος τῆς οἰκογενείας, ὅπως εἶδομεν, καὶ ἴσως ὁ γενάρχης αὐτῆς. Μᾶς εἶναι γνωστὸς ἐκ πέντε βωμῶν τῆς Θεσσαλονίκης (ἀρ. 1.2.3.5.7.). Ἐκ τούτων τρεῖς ἐστήθησαν πρὸς τιμὴν του ἀποφάσει τῆς πόλεως καὶ δαπάναις τῶν τέκνων του Κλαυδίου Μένωνος (II) νέου καὶ Κλαυδίας Εὐβούλης ὑπὸ τῶν φυλῶν τῆς Θεσσαλονίκης Ἀντιγονίδος, Διονυσιάδος καὶ Ἀσκληπιιάδος ἀντιστοίχως

1. Ἐπειδὴ εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ὑπάρχει ὁ τύπος Λικίννιος, μὲ δύο ν δηλ., θὰ χρησιμοποιοῦμεν τὸν τύπον τοῦτον ἐδῶ, ἂν καὶ ὁ ὀρθότερος εἶναι Λικίνιος.

2. Περὶ τῆς ἡλικίας τῶν ἱερέων τοῦ θεοῦ Φούλβου καὶ τῶν ἐφηβάρχων τῆς πόλεως βλ. Δ. Κανατσοῦλη, Ἡ μακεδονικὴ πόλις, «Μακεδονικά», τ. Ε' (1963), σ. 60/1.

καὶ δύο ἄλλοι ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, εἰς πρὸς τιμὴν τοῦ νομομαθοῦς Λικιννίου Ρουφείνου καὶ ἕτερος πρὸς τιμὴν τοῦ φίλου του Κ. Οὐαλερίου Ρουφρίου Ἰούστου, τοῦ ἀνθυπάτου. Ὁ Κλαύδιος οὗτος ὑπῆρξεν ἀρχιερεὺς, δηλ. ἀνώτατος λειτουργὸς καὶ ἐπόπτης τῆς τοπικῆς λατρείας, ἴσως τῆς λατρείας τῶν Καβείρων¹, ἢ ὅποια εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ἐνωρὶς εἶχε συνδεθῆ μετὰ τὴν τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος. Ἄλλο ἀξίωμα, ἱερατικὸν ἢ πολιτικόν, δὲν φέρει εἰς τὰς πηγὰς. Ἐν τούτοις, ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι οὗτος εἶχεν ἀναπτύξει στενάς σχέσεις μετὰ ἐπιφανεῖς ἄνδρας τῆς αὐτοκρατορίας, ὡς μετὰ τὸν ὀνομαστὸν ἐκ Θυατείρων τῆς Μ. Ἀσίας νομομαθῆ Μ. Γναῖον Λικίννιον Ρουφεῖνον καὶ τὸν ὑπατον καὶ ἀνθύπατον τῆς Μακεδονίας Κ. Οὐαλέριον Ρούφριον Ἰούστον, τὸν ὁποῖον μάλιστα μετέπειτα εἰσήγαγεν εἰς τὴν οἰκογένειάν του ὡς γαμβρὸν τῆς κόρης του, ἐπὶ πλέον δὲ ὅτι πρὸς αὐτὸν εἶχον ἀποδοθῆ τιμαὶ τριῶν τοῦλάχιστον φυλῶν τῆς πόλεως, πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι οὗτος εἶχεν ἐξέχουσαν κοινωνικὴν θέσιν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ ἢ προσωπικὴν του ἀξία ἦτο σημαντικὴ.

Τοῦ Κλαυδίου τούτου ὑπῆρχον, ὅπως εἶδομεν, δύο παιδιὰ—τόσα τοῦλάχιστον παρουσιάζονται εἰς τὰς πηγὰς μας (ἀρ. 1.2.3.6.8.)—, ὁ **Κλαύδιος Μένων (II) νέος** καὶ ἡ **Κλαυδία Εὐβούλη**. Καὶ οἱ δύο οὐδένα τίτλον φέρουν. Διὰ τὴν Κλαυδίαν Εὐβούλην γνωρίζομεν ὅτι ὑπανδρεύθη τὸν ἀνθύπατον Ρούφριον Ἰούστον, ἀπέθανεν ὅμως ἐνωρὶς, καθὼς δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ἀπὸ τὸ μνημεῖόν της (ἀρ. 8), τὸ ὁποῖον μετὰ θάνατον ἀνέθεσεν ὁ σύζυγός της μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ της Κλαυδίου Μένωνος (II).

Ὁ σύζυγός της **Κ(όιντος) Οὐαλέριος Ρούφριος Ἰούστος** μᾶς εἶναι γνωστὸς ἀπὸ τέσσαρας βωμοὺς τῆς Θεσσαλονίκης (ἀρ. 4.5.6.8.). Τὸν ἕνα ἀναθέτει ὁ Κλαύδιος Μένων (I), ὁ ἀρχιερεὺς, ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἴσως τῆς λήξεως τῆς θητείας του ὡς ἀνθυπάτου, καὶ τὸν ἄλλον ὁ Κλαύδιος Μένων (II) νέος, ὁ υἱὸς τοῦ προηγουμένου. Ἐπειδὴ εἰς τὸν πρῶτον βωμὸν ἀποκαλεῖται ἀπλῶς *εὐεργέτης*, χωρὶς νὰ γίνεται λόγος περὶ συγγενικῆς τινος σχέσεως, εἰς τὸν δεύτερον χαρακτηρίζεται *συγγενής*², θὰ πρέπει αὐτοῖ νὰ ἀνετέθησαν εἰς διάφορον χρόνον, ὁ δεύτερος ὅταν ἐγίνε γαμβρὸς τῆς οἰκογενείας. Οἱ δύο ἄλλοι, ἔνθα μνημονεύεται οὗτος, ἀνηγέρθησαν εἰς ἐποχὴν μεταγενεστέραν, ὁ ἕνας ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς συζύγου του καὶ ὁ ἕτερος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἐγγόνου του Κλαυδίου Ρουφρίου Πλωτείνου. Ὁ Κ. Οὐαλέριος Ρούφριος Ἰούστος προηγουμένως εἶχε διατελέσει ὑπατος (consul suffectus) καὶ ἀνθύπατος, προφανῶς, τῆς Μακεδονίας³. Ἡ διοίκησίν του ὡς ἀνθυπάτου ἐξαίρεται εἰς

1. Περί τῆς λατρείας τῶν Καβείρων εἰς τὴν Μακεδονίαν γενικώτερον καὶ τὴν Θεσσαλονίκην εἰδικώτερον βλ. Δ. Κ α ν α τ σ ο ὑ λ η, ἔ.ἀ., σ. 98/9.

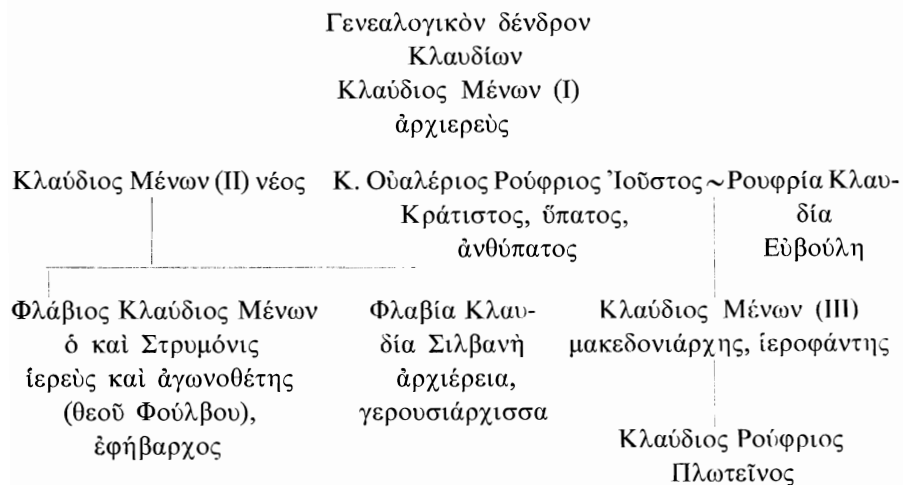
2. Μόνον ἂν ὁ Ἰούστος ἦτο γαμβρὸς τοῦ Κλαυδίου Μένωνος (II) νέου, ἡδύνατο οὕτω νὰ χαρακτηρισθῆ, ὄχι ὅμως ἂν ἦτο πάππος του, ὡς θέλει ὁ E d s o n.

3. Περί τοῦ Ἰούστου βλ. N a g l, RE I, 1202, ἀρ. 2 ἐν λ. Rufrius.

τάς ἐπιγραφάς (*ἀγνῶς καὶ φιλανθρωπῶς ἡγεμονεύσαντα. — ἀσυνκρίτως ἡγεμονεύσαντα*), εἰς τὰς ὁποίας φέρει καὶ τοὺς τιμητικούς τίτλους, «*λαμπρότατος*» (=clarissimus) ὡς ὑπατικός καὶ «*κράτιστος*» (=egregius) ὡς ἀνθύπατος. Ποῖος ἦτο ὁ τόπος τῆς καταγωγῆς του δὲν γνωρίζομεν. Εἰς τὴν Θεσσαλονίκην φαίνεται ὅτι ἐγκατεστάθη μονίμως μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἀνθυπατείας του καὶ μετὰ τὴν κηδεστέϊαν του μὲ τὸν οἶκον τῶν Κλαυδίων, δὲν ἔλαβεν ὅμως δημοτικὸν ἀξίωμα.

Ὁ ἔγγονος αὐτοῦ καὶ υἱὸς τοῦ Κλαυδίου Μένωνος (III), τοῦ μακεδονιάρχου, **Κλαύδιος Ρούφριος Πλωτεῖνος** οὐδὲν ἀξίωμα φέρει εἰς τὰ δύο του μνημεῖα (ἀρ. 4.10), ἴσως διότι λόγῳ τοῦ πρόωρου θανάτου του δὲν ἐπρόλαβεν νὰ ἐπιδοθῆ εἰς τὴν κοινοτικὴν ἢ τὴν ἐπαρχιακὴν διοίκησιν.

Εἰς τοὺς Κλαυδίους πρέπει νὰ ἀνήκεν ὁ **Φλάβιος Κλαύδιος Μένων ὁ καὶ Στρυμόνις** καὶ μία γυναίκα, ἡ **Φλαβία Κλαυδία Σιλβανή**. Οὗτοι θεωροῦνται ὅτι ἦσαν τέκνα τοῦ Κλαυδίου Μένωνος (II) νέου καὶ ἔγγονοι τοῦ Κλαυδίου Μένωνος (I). Ἐκ μητρὸς θὰ ἀνῆκον εἰς κάποιαν οἰκογένειαν Φλαβίων, ὡς δεικνύει τὸ ὄνομα γένους. Καὶ ὁ μὲν Φλάβιος Κλαύδιος Μένων ὁ καὶ Στρυμόνις διετέλεσεν ἱερεὺς καὶ ἀγωνοθέτης (τοῦ θεοῦ Φούλβου)¹ καὶ ἐφήβαρχος κατὰ τὸ ἔτος 258 μ.Χ., ἡ δὲ Φλαβία Κλαυδία Σιλβανή ἦτο ἀρχιέρεια καὶ γερουσιάρχισσα, πρόεδρος δηλ. τῆς γερουσίας, εἰς τὴν Θεσσαλονίκην μεταξὺ τοῦ ἔτους 249 καὶ 251 μ.Χ., ὡς προκύπτει ἀπὸ τὸν τίτλον τῆς Θεσσαλονίκης *μητρόπολις καὶ κολωνία καὶ τετράκις νεοκόρος*².

1. Περί τοῦ θεοῦ Φούλβου, ὅστις ἐλατρεύετο εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, καὶ τῶν ἱερέων αὐτοῦ βλ. Π ε λ ε κ ῖ δ η, ἔ.ἀ., σ. 68 κ.έ.

2. Περί τῆς χρονολογίας βλ. Π ε λ ε κ ῖ δ η, ἔ.ἀ., σ. 84.

β. Οἰκογένεια
Μαρεινιανῶν Φιλίππων

Πηγαί.

μακεδονίαρχοι δύο

1. IG X, 2,1, ἀρ. 153 (βλ. καὶ Πελεκίδη, ἔ.ἀ., 56, ἀρ. 9): Ἐπατρίσι· / τὸν ἱερέα / κὲ ἀγωνοθέ / τὴν θεοῦ / Φούλβου / Μαρεινιανὸν / Φίλιππον νέ / ον Μαρεινιανῶν / Φιλίππου / τοῦ μακεδονι / ἀρχον καὶ Φλαβιανῆς / Νεπωτιανῆς μακεδονιαρχισ / σης υἱόν, ἔκ / γονον δὲ Φλαβιανῶν Μάγνου τοῦ ἀρχιερέως καὶ Φλαβιανῶν Ἄν / τιγόνοιο τοῦ ἀρχιερέως ἀδελφιδῆ. / ἐν τῷ ΑΝΣ' Σεβ(αστῶ) ἔτει.

2. IG, ἔ.ἀ., ἀρ. 163 (βλ. καὶ Πελεκίδη, ἔ.ἀ., 62, ἀρ. 19): [Ἐπατρίσι· / τὸν ἱερέα / καὶ ἀγωνοθέτην / θεοῦ Φούλβου / Μαρεινιανὸν] / Φίλιππον / νέον, ἱερασσα / μενον ἐν τῷ ΠΣ' / Σεβαστῶ ἔτει / καὶ ἐφήβαρχον / γενόμενον ἐν / τῷ αὐτῷ ἔτει καὶ / πολεिताρχὴν ΑΠΣ', / υἱὸν Μαρεινιανῶν / Φιλίππου τοῦ ἀ / ρχιερέως καὶ ἀ / γωνοθέτου τῆς / λαμπρᾶς Θεο / σαλονικαίων / μητροπόλεως / καὶ κολωνεί / ας καὶ <τ>ετρακίης / νεωκόρου / καὶ ἔκγονον / Μαρεινιανῶν / Φιλίππου τοῦ / μακεδονίαρχου / καὶ ἀρχιερέως. / Αὐρηλίος Ἰσίδωρος ἀρχιερεὺς / καὶ ἀρχίαρχος / τὸν ἔκγονον. / Εὐτυχεῖτε.

3. IG, ἔ.ἀ., ἀρ. 176 (βλ. καὶ Παπαγεωργίου, ἔ.ἀ., ἀρ. 20): Δόξαν τῆ / ἱερῶ / τάτη βουλῆ καὶ τῶ / σεμνοτάτῳ / δήμῳ Αὐρηλίαν / Φιλωτέραν τὴν / ἀξιολο / γωτάτην / ἀρχιερείαν, γυναι / κα Αὐρηλίον Ἰσιδώ / ρον τοῦ ἀξιολο / γωτάτου δις ἀρχι / ερέως, σεμνῶς / καὶ ἐπιφανῶς / ζήσασαν ἢ / πόλις ἐκ τῶν / ἐαυτῆς.

Μία ἄλλη μεγάλη οἰκογένεια τῆς Θεσσαλονίκης, ἡ ὁποία εἶχε σημαντικὴν δρᾶσιν εἰς τὴν κοινοτικὴν ζωὴν τῆς πόλεως καὶ εἰς τὴν ἐπαρχιακὴν ὀργάνωσιν τῶν Μακεδόνων, ἦσαν οἱ Μαρεινιανοὶ¹ Φίλιπποι, οἱ ὅποιοι, συνδεθέντες δι' ἐπιγαμίας μὲ ἄλλας οἰκογενείας τῆς πόλεως, ἐνισχύθησαν ἐτι μᾶλλον κοινωνικῶς. Τὴν οἰκογένειαν παρακολουθοῦμεν, ὅπως καὶ τὴν τῶν Κλαυδίων, μέχρι τῆς τετάρτης γενεᾶς κατὰ τὸ δευτέρον ἡμισυ τοῦ 2ου αἰῶνος μέχρι τῶν μέσων τοῦλάχιστον τοῦ ἐπομένου. Κατὰ τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα ἀνέδειξεν ἓνα μακεδονίαρχον καὶ μίαν μακεδονίαρχισσαν, πολὺ περισσότερους ὅμως ἄρχοντας τῆς κοινοτικῆς ζωῆς τῆς Θεσσαλονίκης². Οὗτοι ἦσαν:

1. Ὁ Μαρεινιανὸς Φίλιππος (I), μακεδονίαρχος (ἀρ. 1.2.) καὶ

2. ἡ Φλαβιανὴ Νεπωτιανή, μακεδονίαρχισσα³, κόρη τοῦ Φλαβιανῶν Μάγνου καὶ σύζυγος τοῦ προηγουμένου (ἀρ. 1.). Ἐπειδὴ οὗτοί εἰς τὸ μνη-

1. Τὸ ὄνομα Μαρεινιανὸς εἰς τὴν Μακεδονίαν ἀπαντᾷ μόνον εἰς τὴν οἰκογένειαν αὐτῆν τῆς Θεσσαλονίκης. Εἰς οὐδεμίαν ἄλλην μακεδονικὴν ἐπιγραφὴν ἠδυνήθημεν νὰ εὐρωμεν τοῦτο.

2. Ὅτι οἱ Μαρεινιανοὶ προήρχοντο ἀπὸ τὴν Θεσσαλονικίαν, μαρτυρεῖται ρητῶς ἀπὸ τὰ τιμητικὰ μνημεῖα, ὅπου ἡ τιμῶσα πόλις χαρακτηρίζεται πατρίσι.

3. Ἡ μακεδονίαρχισσα δὲν εἶναι ἀπλοῦς τίτλος, διδόμενος εἰς τὴν σύζυγον τοῦ μακε-

μείον του υιού των, τὸ ὁποῖον ἡ πόλις ἀνήγειρε πρὸς τιμὴν του τὸ 219 μ.Χ., φέρουν τὸν τίτλον τοῦ μακεδονιάρχου (τῆς μακεδονιαρχίσης), θὰ πρέπει νὰ εἶχον λάβει τὸ ἀξίωμα πρὸ τοῦ ἔτους αὐτοῦ, πάντως ἐντὸς τῆς δευτέρας δεκαετίας τοῦ 3ου αἰῶνος. Ὁ Μαρεινιανὸς Φίλιππος ἐκτὸς τοῦ τίτλου τοῦ μακεδονιάρχου φέρει καὶ τὸν τοῦ ἀρχιερέως. Ἐπειδὴ οὗτος εἰς τὴν παλαιότεραν ἐπιγραφὴν (219 μ.Χ.) τιτλοφορεῖται μόνον μακεδονιάρχης, ἐνῶ εἰς τὴν μεταγενεστέραν (249 μ.Χ.) μακεδονιάρχης καὶ ἀρχιερέως, συνάγομεν ὅτι τὴν ἀρχιερωσύνην ἔλαβε, προφανῶς, μεταξὺ τοῦ ἔτους 219 καὶ 249 μ.Χ.¹ Ἡ ἀρχιερωσύνη ὅμως αὕτη δὲν εἶχε σχέσιν μὲ τὴν ἐπαρχιακὴν οὔτε καὶ μὲ τὴν τοπικὴν² αὐτοκρατορολατρείαν, ἀλλὰ μόνον μὲ τοπικὴν τινὰ λατρείαν τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἄλλα μέλη τῆς οἰκογενείας, τὰ ὁποῖα εἶχον δρᾶσιν εἰς τὴν κοινοτικὴν ζωὴν τῆς πόλεως, ἦσαν ὁ **Φλαβιανὸς Μάγνος**, ὁ πατὴρ τῆς Φλαβιανῆς Νεπωτιανῆς, ὅστις διετέλεσεν ἀρχιερεὺς τῆς πόλεως, καὶ ὁ ἀδελφὸς τῆς **Φλαβιανῆς Ἀντίγονος**, ὁ ὁποῖος ἐπίσης ἦτο ἀρχιερεὺς τῆς Θεσσαλονίκης. Καὶ οἱ δύο διετέλεσαν ἀρχιερεῖς πρὸ τοῦ 219 μ.Χ.

Ἄλλα μέλη κατὰ κατιοῦσαν κλίμακα ἦσαν: ὁ **Μαρεινιανὸς Φίλιππος (II)**, υἱὸς τοῦ Μαρεινιανοῦ Φιλίππου (I) καὶ τῆς Φλαβιανῆς Νεπωτιανῆς καὶ ἑγγονος τοῦ Φλαβιανοῦ Μάγνου (ἀρ. 1.2.), καὶ ὁ **Μαρεινιανὸς Φίλιππος (III)**, υἱὸς τοῦ προηγουμένου καὶ ἑγγονος τοῦ μακεδονιάρχου Μαρεινιανοῦ Φιλίππου (I) καὶ ἐκ μητρὸς τοῦ Αὐρηλίου Ἰσιδώρου. Ἐκ τούτων ὁ πρῶτος ἐχηρμάτισεν ἱερεὺς καὶ ἀγωνοθέτης τοῦ θεοῦ Φούλβου ἐν ἔτει 219 μ.Χ. καὶ ἀρχιερεὺς καὶ ἀγωνοθέτης *τῆς λαμπρᾶς Θεσσαλονικαίων μητροπόλεως καὶ κολωνείας καὶ <τ>ετράκις νεωκόρου*, ὡς προκύπτει ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν (ἀρ. 2), πρὸ τοῦ ἔτους 248 μ.Χ. Ὁ δεῦτερος διετέλεσεν ἱερεὺς (τοῦ θεοῦ Φούλβου)

δονιάρχου, ἀλλὰ πραγματικὸν ἀξίωμα, λαμβανόμενον ὑπὸ γυναικῶν, καθ' ὅσον ὅλαι αἱ σύζυγοι τῶν μακεδονιαρχῶν δὲν καλοῦνται μακεδονιαρχίσσαι. Εἰς τὰς δύο τελευταίως εὑρεθείσας ἐπιγραφὰς τῆς Βεροίας, ὁ μὲν Οὐαλεριανὸς Φιλόξενος τιτλοφορεῖται *μακεδονιάρχης καὶ ἀρχιερέως τοῦ Σεβαστοῦ καὶ ἀγωνοθέτης τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων*, ἡ δὲ σύζυγός του Οὐαλερία Ἀμμία μόνον *ἀρχιέρεια τῆς Σεβαστῆς*, ὁ Ἄ. Σεπτίμιος Ἰνστειανὸς *Ἀλέξανδρος μακεδονιάρχης καὶ ἀρχιερέως [τοῦ Σεβαστοῦ καὶ ἀγωνο]θέτης τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων*, ἡ δὲ σύζυγός του Αἰλία Ἀλεξάνδρα καὶ εἰς τὰς τέσσαρας ἐπιγραφὰς (βλ. κατωτέρω) *ἀρχιέρεια*. Ἐν τούτοις παρὰ τὰς ἐνδείξεις ταύτας ὁ Jürgen Deininger, *Die Provinziallandtage der römischen Kaiserzeit (Vestigia)*, München 1965, σ. 76, 93, 6 ἐπιμένει ὅτι τὸ μακεδονιαρχίσσα εἶναι τίτλος τῆς συζύγου τοῦ μακεδονιάρχου.

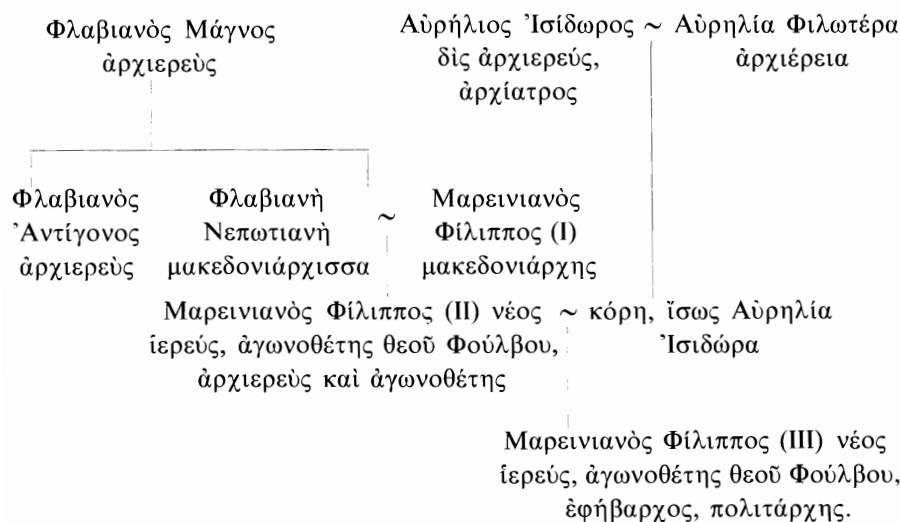
1. Βλ. Δ. Κανατσούλη, *Τὸ κοινόν*, ἔ.α., σ. 64/5.

2. Κατὰ τὸν Πελεκίδην, ἔ.α., σ. 78/9, σύμφωνα μὲ τὴν θεωρίαν του περὶ τοῦ ἀρχιερέως τῆς Θεσσαλονίκης τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων, ἡ ἀρχιερωσύνη τοῦ Μαρεινιανοῦ Φιλίππου πρέπει νὰ εἶχε σχέσιν μὲ τὴν τοπικὴν αὐτοκρατορολατρείαν.

καὶ ἐφήβαρχος ἐν ἔτει 248 μ.Χ., τριάκοντα σχεδὸν ἔτη μετὰ τὴν ἱερωσύνην τοῦ πατρὸς, καὶ πολιτάρχης¹ τῆς Θεσσαλονίκης τὸ 249 μ.Χ.

Εἰς αὐτοὺς πρέπει νὰ προσθέσωμεν καὶ τὸν **Αὐρήλιον Ἰσίδωρον**, πάππον ἐκ μητρὸς Αὐρηλίας Ἰσιδώρας(;) τοῦ Μαρεινιανοῦ Φιλίππου (III). Οὗτος ἦτο ἀρχιερεὺς (πιθανώτατα) τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης (πρὸ τοῦ 249 μ.Χ.) καὶ ἀρχίατρος (ἀρ. 2), δηλ. δημόσιος ἰατρὸς ἀσκῶν τὴν ἐποπτεῖαν ἐπὶ τῶν ἄλλων ἰατρῶν τῆς πόλεως², καὶ δις ἀρχιερεὺς (μετὰ τὸ 249 μ.Χ.). Φιλικὰς σχέσεις εἶχε μὲ τὸν ταμίαν τῆς ἐπαρχίας Αἰμίλιον Συνλεκτεῖνον, τὸν κράτιστον (βλ. Μ. Π. ἀρ. 67), πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποῖου ἀνέθηκε μετ' ἀπόφασιν τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου βωμὸν (IG, ἔ.ἀ., ἀρ. 149).

Γενεαλογικὸν δένδρον
Μαρεινιανῶν Φιλίππων

γ. Οἰκογένεια
Κατινίων

Πηγαί.

μακεδονίαρχης εἰς

1. IG, ἔ.ἀ., ἀρ. 203 (βλ. καὶ Παπαγεωργίου, ἔ.ἀ., ἀρ. 22=Θεσσαλον. κατεσφρ. βιβλ. 3, 3): *Α(όγματι) β(ουλῆς) Αἰλία Ἀλεξάν|δρα ἡ ἀρχιέ-*

1. Περί τῶν πολιταρχῶν τῶν πόλεων τῆς Μακεδονίας βλ. Δ. Κανατσούλη, Ἐπετηρ. Φιλολ. Θεσσαλ. τ. 7 (1956), σ. 157-176 καὶ «Μακεδονικά», τ. Ε' (1963), σ. 31 κ.έ.

2. Περί τῶν ἀρχιάτρων τῶν πόλεων τῆς Μακεδονίας βλ. Δ. Κανατσούλη, Ἡ μακεδονικὴ πόλις, ἔ.ἀ., σ. 64 / 5.

ρεια /Δ. Σεπίτιμιον Ἰν|στειανόν Ἀλέ|ξανδρον τόν|μακεδονιάρχην|καὶ ἀγωνο-
θέτην|τοῦ κοινοῦ Μακε|δόνων τὸν ἑαυτῆς|ἄνδρα. (Βλ. καὶ REG 20 (1907)
70. Ο. T a f r a l i, Thessalonique 37, σημ. 2 (III). Π ε λ ε κ ί δ η, ἔ.ἄ., 76, 6 καὶ
Δ. Κ α ν α τ σ ο ῦ λ η, Τὸ κοινόν, ἔ.ἄ., 88,2).

2. IG, ἔ.ἄ., ἀρ. 202 (Βλ. καὶ Π α π α γ ε ω ρ γ ί ο υ, ἔ.ἄ., ἀρ. 36=Θεσσα-
λον. κατεσφρ. βιβλ. 5, 18 καὶ Π ε λ ε κ ί δ η, ἔ.ἄ., 77, 3): Δ(όγματι) β(ουλῆς)· /
Αἰλία Ἀλεξάν|δρα ἢ ἀρχιέρεια|τὸν ἀδελφὸν Αἴ|λιον Κατίνιον|Λέοντα νέον|
τὸν γυμνασίαρ|χον, ἄριστα βον|λεύσαντα.

3. IG, ἔ.ἄ., ἀρ. 201 (Βλ. καὶ Π α π α γ ε ω ρ γ ί ο υ, ἔ.ἄ., ἀρ. 40=Θεσσα-
λον. κατεσφρ. βιβλ. 5, 17): Δ(όγματι) β(ουλῆς)· Αἰλία Ἀλεξάνδρα|ἢ ἀρχιέ-
ρεια τὸν|πάππον Λ(ούκιον) Κατί|ριον Λέοντα τὸν|ἀρχιερέα καὶ ἀγω|νοθέτην
καὶ γυμνα|σίαρχον καὶ ἄρξαν|τα δις τὴν|πρώτην ἀρ|χὴν ἐπιφανῶς ἐν τῇ|
λαμπροῦ| ταύτῃ πα|τρίδι (Βλ. καὶ Π ε λ ε κ ί δ η, ἔ.ἄ., 75, 1).

4. Ἰ. Τ ο υ ρ ά τ σ ο γ λ ο υ, Δύο νέα ἐπιγραφικὰ μαρτυρία περὶ τοῦ
κοινοῦ τῶν Μακεδόνων, Ἀρχαία Μακεδονία 285 κέ. (Βέροια) (Βλ. καὶ REG
84(1971)455): Ἀγαθῆι Τύχηι· Ἰ|Υπ[έρ] ὑγείας καὶ σωτ[ηρί]ας καὶ νίκης καὶ αἰω-
νίου διαμονῆς το[ῦ] θειοτάτου καὶ| |μεγίστου κ[α]ὶ ἀνεκλήτου ἀπ[ο] κράτορος Καί-
σαρος Μάρκου Ἀντωνίου|Γορδιανοῦ Εὐσεβοῦς,|Εὐτυχοῦς,|Σεβαστοῦ, ἀρχιε-
ρέως μεγίστου, δημοαρχικῆς ἐξουσίας τὸ Γ', ὑπάτου π(ρῶτον) π[α]τρὸς πατρίδος
καὶ ὑπὲρ τοῦ|θείου οἴκου αὐτοῦ καὶ ἱερῶς|συνκλήτου καὶ ἱερῶν στρατευμάτων
καὶ δήμ[ο]ν τοῦ ῥωμαίων καὶ δι|ασημοτάτων ἐπάρχων τοῦ ἱεροῦ πραιπορίου, ὁ
μακεδονιάρχης καὶ ἀρχιερεὺς [τῶν Σεβαστῶν(;) καὶ ἀγωνο|]θέτης τοῦ κοινοῦ
τῶν Μακεδόνων ἀγῶνος Ἀλεξανδρείου, ἱεροῦ, ἰσλαστικοῦ ἰσ[ακτίου] Δ. Σε|/-
πίτιμιος Ἰνστειανός Ἀλέξανδρος καὶ Αἴλ. Ἀλεξάνδρα ἢ γυνὴ αὐτοῦ ἢ ἀρχιέ-
ρεια ἐπιτελέσο[υσιν ἐν τῇ]|λαμπροτάτῃ καὶ Β' νεωκόρω μητροπόλει τῆς Μα-
κεδονίας Βεροιαίων πόλι(sic) κνηγεσίων καὶ μονομαχιῶν|ἡμέρας Γ', προσ-
εισάγοντες καθ' ἐκάστην ἡμέραν τῶν φιλοτειμιῶν καὶ ἕτερον ζεῦγος περὶ τῆς
ψυχῆς ἀγω|νιούμενον πρὸς τοῖς νενομισμένοις δυσὶν κατὰ συνχώρησιν τοῦ κυ-
ρίου ἡμῶν Μ. Ἀντωνί|ου Γορδιανοῦ Εὐσεβοῦς, Εὐτυχοῦς, Σεβαστοῦ· ἄρξονται
δὲ τῶν φιλοτειμιῶν τῇ πρὸ Ζ' Καλ(ανδῶν)|Ἰουλίον. Σονητρίω Σαβείνω τὸ Β'
καὶ Ῥαγωῶνι Βενοῦστω ὑπάτοις, ἐλληνικῇ δὲ ἔτους ΑΟC Σε|βαστοῦ τοῦ καὶ
ΖΗΤ, Πανήμιον ΖΙ. Εὐτυχεῖτε.

Ἡ δρᾶσις τῶν Κατίνιων εἰς τὴν κοινοτικὴν ζωὴν τῆς Θεσσαλονίκης,
καθ' ὅσον ἠμποροῦμεν νὰ κρίνωμεν ἀπὸ τὸ ἐπιγραφικὸν ὑλικόν, τὸ ὁποῖον
ἔχομεν σήμερον εἰς τὴν διάθεσίν μας, ἦτο πλουσία, ὄχι ὁμως καὶ εἰς τὸν
ἐπαρχιακὸν τομέα. Ἐξ αὐτῶν εἰς μόνον ἀξιωματοῦχος τοῦ κοινοῦ προήλ-
θεν, ὁ μακεδονιάρχης Λ. Σεπίτιμιος Ἰνστειανός Ἀλέξανδρος, ἀλλὰ καὶ
αὐτὸς δὲν ἦτο ἐξ αἵματος Κατίνιος, ὅπως δεικνύει τὸ ὄνομά του, ἀλλὰ γαμ-
βρὸς τῆς οἰκογενείας.

ἽΟ Λ(εύκιος)¹ Σεπτίμιος Ἰνστειανός² Ἀλέξανδρος παλαιότερον ἤτο γνωστός μόνον ἀπὸ μίαν τιμητικὴν ἐπιγραφὴν τῆς Θεσσαλονίκης, δημοσιευθεῖσα τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Πέτρου Παπαγεωργίου (ἔ.ἀ., ἀρ. 1). Ἦδη πρό τινων ἐτῶν εὐρέθη δευτέρα ἐπιγραφὴ εἰς τὴν Βεροίαν, δημοσιευθεῖσα ὑπὸ Ἰ. Τουράτσογλου (βλ. ἀνωτέρω ἀρ. 4), ἡ ὁποία παρέχει πολυτίμους πληροφορίας περὶ τῶν ἐπαρχιακῶν ἀγώνων τῆς Βεροίας καὶ περὶ τοῦ χρόνου καὶ τῆς δράσεως τοῦ μακεδονίαρχου. Εἰς παλαιότεραν μελέτην μου «Μακεδονικὴ προσωπογραφία» 144, ἀρ. 1285, εἶχον ὀρίσει μὲ τὰ τότε δεδομένα ὡς χρονολογίαν τῆς μακεδονιαρχίας του ἀορίστως τὸν 3ον μ.Χ. αἰῶνα. Εἰς τὴν νέαν ἐπιγραφὴν τῆς Βεροίας τώρα ὀρίζεται ἐπακριβῶς, δηλ. τὸ ἔτος 239 / 40 (κατὰ τὴν ἀκτιακὴν χρονολογίαν τὸ ΑΟC (=271-32=239, κατὰ τὴν μακεδονικὴν ΖΠΤ = 387-148 = 239), ἤτοι τὸ δευτερον ἔτος τῆς ἀρχῆς τοῦ αὐτοκράτορος Γορδιανοῦ Γ' (238-244 μ.Χ.).

ἽΟ Λ. Σεπτίμιος Ἰνστειανός Ἀλέξανδρος εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τῆς Θεσσαλονίκης φέρει τὸν τίτλον «μακεδονίαρχης καὶ ἀγωνοθέτης τοῦ κοινοῦ Μακεδόνων», τ.ἔ. πρόεδρος τοῦ κοινοῦ καὶ ὀργανωτῆς καὶ χορηγητῆς τῶν ἀγώνων του. Εἰς τὴν νέαν ἐπιγραφὴν ὁμοῦς προστίθεται καὶ ἕνας ἐπὶ πλέον τίτλος ἀρχιερέως [τῶν Σεβαστῶν;]. Ἔτσι συμπληρώνει ὁ Τουράτσογλου τὸ ἐλλεῖπον μέρος τῆς ἐπιγραφῆς, στ. 6, πιστεύων ὅτι κατὰ μίαν μεταβατικὴν περιόδον ἠδύναντο νὰ χρησιμοποιηθοῦν ταυτοχρόνως οἱ δύο ταυτόσημοι τίτλοι τοῦ προέδρου τοῦ κοινοῦ, ὁ τοῦ ἀρχιερέως τῶν Σεβαστῶν (καὶ ἀγωνοθέτου τοῦ κοινοῦ Μ.), ὅστις ἤτο ἐν χρήσει κατὰ τὸν 1ον καὶ 2ον μ.Χ. αἰῶνα, καὶ ὁ τοῦ μακεδονίαρχου, ὅστις ἐπεκράτησε κατὰ τὸν 3ον αἰῶνα, ὅπως εἶπομεν. Ἦτο ὁμοῦς τοῦτο δυνατὸν καὶ ἀράγε τοιαύτην σημασίαν ἔχει ὁ ὑπάρχων ἐδῶ τίτλος τοῦ ἀρχιερέως; Εἰς μίαν ἄλλην ἐπιγραφὴν τῆς Βεροίας, τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος δημοσιεύει³ ταυτοχρόνως, ὁ ἀντίστοιχος τίτλος τοῦ μακεδονίαρχου Οὐαλεριανοῦ Φιλοξένου, ὅστις ἐσώθη πλήρως εἰς μίαν πανομοιότυπον φρασολογίαν μὲ τὴν τοῦ Λ. Σεπτιμίου Ἰνστειανοῦ Ἀλεξάνδρου, εἶναι ἀρχιε-

1. Τὸ praenomen Λ(εύκιος) στ. 4 εἰς οὐδεμίαν τῶν παλαιότερων ἐκδόσεων ἐσημειώμετο (βλ. π.χ. Παπαγεωργίου, ἔ.ἀ.=Θεσσαλον. κατεσφρ. βιβλ. 3, ἀρ. 3. Ο. Τα-ffra li, Thessalonique σ. 37, σημ. 2III. Πελεκίδης, ἔ.ἀ., σ. 76, 6). Ἐν τούτοις τοῦτο διακρίνεται σαφῶς ἐπὶ τοῦ λίθου, ὡς παρετήρησα εἰς ἄλλην μελέτην (Τὸ κοινόν, ἔ.ἀ., σ. 88, 2).

2. Ὁρθὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ὀνόματος Ἰνστειανόν ἀντὶ Ἰνσειανόν (Παπαγεωργίου, ἔ.ἀ., ἀρ. 22), Inteiānus (REG 20 (1907) 70), Ἰνστειανόν (Πελεκίδης, ἔ.ἀ., σ. 76, 6) ἔκαμεν ὁ Παπαγεωργίου, Θεσσαλον. κατεσφρ. βιβλ., σ. 1, σημ. 1, καὶ σ. 3, ἀρ. 3 μεταγενεστέρως. βλ. Δ. Κανατσούλη, ἔ.ἀ., σ. 88, 1. Τὸ ὄνομα Ἰνστειανός δὲν ἀπαντᾷ ἀλλαχοῦ, φαίνεται δὲ ὅτι ἔχει σχέσιν μὲ τὸ λατ. Insteius, τὸ ὁποῖον εἶναι συνηθέστατον (βλ. παραδείγματα ἐν RE IX, 1562/3). Ὁ ἑλληνικὸς τύπος Ἰνστέιος ἀπαντᾷ ἄπαξ εἰς ἐπιγραφὴν τῆς Βεροίας (Arch. Anzeig., ἔ.ἀ., ἀρ. 6): Μᾶρκον Ἰνστέιον Τουρκονᾶτον, καὶ τρίς εἰς ἐπιγραφὴν τῆς Δερριόπου (βλ. «Spomenik», τ. 98 (1941-48), σ. 388, στ. 69 / 70. 71.101).

3. Τουράτσογλου, ἔ.ἀ., σ. 281 / 2.

ρεὺς τοῦ Σεβαστοῦ καὶ ὄχι τῶν Σεβαστῶν¹. Ἄλλ' ὁ ἀρχιερεὺς τοῦ Σεβαστοῦ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σημαίνει τὸν ἀνώτατον ἐπόπτην τῆς ἐπαρχιακῆς αὐτοκρατορολατρίας, τὸν πρόεδρον τοῦ κοινοῦ. Οὗτος παγίως φέρει τὸν τίτλον ἀρχιερεὺς τῶν Σεβαστῶν τοῦ κοινοῦ, δηλ. ἀρχιερεὺς τοῦ ζῶντος αὐτοκράτορος καὶ τῶν προκατόχων του. Τοῦτο ἰσχύει ὄχι μόνον διὰ τὸ κοινὸν τῶν Μακεδόνων, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἄλλα κοινὰ τῆς ἐλληνικῆς Ἀνατολῆς: π.χ. *ἀρχιερεὺς τῶν Σεβαστῶν (καὶ ἀγωνοθέτης) τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων.— ἡρχιερατευνότα τῶν Σεβαστῶν ἐν τῷ Λυκίῳ ἔθνει.— ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν τοῦ κοινοῦ τῶν Γαλατῶν κ.λ.*² Ὁ ἀρχιερεὺς τοῦ Σεβαστοῦ (= τοῦ Αὐγούστου) εἶναι τῆς τοπικῆς αὐτοκρατορολατρίας³, ὅπως καὶ *ἀρχιερεὺς τῶν Σεβαστῶν* ἄνευ προσδιορισμοῦ τινος, πού νὰ δηλοῦται τὸ κοινόν. Ποίας ὅμως πόλεως τὴν ἀρχιερωσύνην τοῦ Σεβαστοῦ, τῆς Βεροίας ἢ τῆς Θεσσαλονίκης, ὅπου ἐτιμήθησαν οἱ Κατίνιοι, ἔλαβεν ὁ Ἰνστειανὸς Ἀλέξανδρος, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ εἰπώμεν τι μὲ βεβαιότητα. Οὗτος ὡς μακεδονιάρχης καὶ ἀγωνοθέτης τοῦ κοινοῦ μαζί μὲ τὴν σύζυγόν του Αἰλίαν Ἀλεξάνδραν, τὴν ἀρχιέρειαν, διωργάνωσε καὶ ἐχρηματοδότησε τὸ ἔτος 240 μ.Χ. τοὺς τελουμένους ἀνὰ πᾶν πέμπτον ἔτος⁴ ἀγῶνας, τὰ Ἀλεξάνδρεια, μὲ μονομαχίας καὶ κυνηγέσια ἐν τῇ ἔδρᾳ τοῦ κοινοῦ, [ἐν τῇ] *λαμπροτάτῃ καὶ Β' νεωκόρῳ μητροπόλει τῆς Μακεδονίας Βεροιαίων πόλι*. Μάλιστα οὗτος, ἵνα εὐχαριστήσῃ περισσότερο τοὺς

1. Βλ. Τουράτσογλου, ἔ.α., σ. 282, στ. 9-11: *Οὐαλέριος Φιλόξενος ὁ μακεδονιάρχης καὶ ἀρχιερεὺς τοῦ Σεβαστοῦ καὶ ἀγωνοθέτης τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνος Ἀλεξανδρείου κ.λ.*, 285, στ. 6/7: (Λ. Σεπίτιμος Ἰνστειανὸς Ἀλέξανδρος) *ὁ μακεδονιάρχης καὶ ἀρχιερεὺς [... καὶ ἀγωνο]θέτης τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνος Ἀλεξανδρείου κ.λ.*

2. Βλ. Δ. Κανατσούλη, Τὸ κοινόν, ἔ.α., σ. 51/2 καὶ Ἡ μακεδονικὴ πόλις, ἔ.α., σ. 67/8.

3. Ἔνα [ἀρχιερέα Καίσαρος Σεβαστοῦ] γνωρίζομεν ἐκ Βέργης τῆς ἀνατολικῆς Μακεδονίας, BSA, τ. 23 (1918/19) σ. 91, ἀρ. 17=SEG I, 66, ἀρ. 286 καὶ ἀρχιερέα Ῥώμης καὶ Σεβαστοῦ ἐκ Θάσου IGR I, 834=IG XII, 8, 525. Ἐπίσης ἐκ Θεσσαλονίκης μᾶς παραδίδεται ἀρχιερεὺς ἢ ἱερεὺς [Καίσαρος Σεβαστοῦ θεοῦ, BSA 41 (1940-45) 113, ἀρ. 24, ὡς καὶ ἱερεὺς καὶ ἀγωνοθέτης αὐτοκράτορος Καίσαρος θεοῦ] υἱοῦ Σεβαστοῦ]. (Βλ. Δ. Κανατσούλη, Μακεδονικὴ προσωπογραφία (Μ.Π.), Θεσσαλονίκη 1955, ἀρ. 989.

4. Ὁ Τουράτσογλου ἀντιθέτως πιστεύει ὅτι τὰ ἐν Βεροίᾳ Ἀλεξάνδρεια ἐτελοῦντο κατ' ἔτος ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ Ὀλύμπια, τὰ ὁποῖα ἤγοντο ἀνὰ πᾶν πέμπτον ἔτος. Ἐν τούτοις ταῦτα εἰς τὴν ἐπιγραφὴν χαρακτηρίζονται ἀγῶν ἰσάκτιος] ἢ κατὰ τὸν Robert, ἔ.α., ἰσολύμπιος]. Τὰ Ἄκτια ὅμως ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου καὶ τὰ Ὀλύμπια τῆς Ἥλιδος ἀνέκαθεν ἦσαν πεντετηρικοὶ ἀγῶνες καὶ κατ' ἀκολουθίαν οἱ ἰσάκτιοι καὶ ἰσολύμπιοι ἀγῶνες, οἱ ὅποιοι εἶχον ὀργανωθῆ κατὰ τὸ πρότυπον τῶν μεγάλων αὐτῶν ἀγῶνων, ἦσαν πεντετηρικοί. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰς δύο, ὡς ἄνω ἐπιγραφάς, ὅπου σημειοῦνται τὰ Ἀλεξάνδρεια, εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα καταλήγομεν. Εἰς τὴν πρώτην ἐπιγραφὴν ταῦτα ἤχθησαν τὸ 228 μ.Χ. καὶ εἰς τὴν δευτέραν τὸ 240. Ἄν προσθέσωμεν καὶ δύο ἐνδιαμέσους ἀγῶνας, πού δὲν μᾶς παρεδόθησαν, ἔχομεν τέσσαρας περιόδους ἀπὸ τέσσαρα ἔτη ἢ κάθε μία, ἥτοι τὸ 228, τὸ 232, τὸ 236 καὶ 240.

θεατάς, τῇ συγκαταθέσει τοῦ αὐτοκράτορος Γορδιανοῦ Γ', προσέθεσεν ἐν ἐπὶ πλέον ζευγος μονομάχων εἰς τὰ ὑπὸ τῶν κανονισμῶν προβλεπόμενα δύο. Οἱ ἀγῶνες διήρκεσαν ἐπὶ τριήμερον ἀπὸ 25 Ἰουλίου τοῦ 240 μ.Χ.¹

Ἡ σύζυγος τοῦ **Αἰλία Ἀλεξάνδρα**² ὑπῆρξεν ἀρχιερεία. Τὸν τίτλον τῆς ἀρχιερείας αὕτη φέρει καὶ εἰς τὰ τέσσαρα μνημεῖα (ἀρ. 1.2.3.4.), τρία προερχόμενα ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην καὶ ἓν ἀπὸ τὴν Βέροϊαν. Ἐπειδὴ αὕτη καὶ εἰς τὰ τέσσαρα μνημεῖα—ἀκόμη καὶ εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ πάππου της—φέρει τὸν τίτλον αὐτόν, θὰ πρέπει νὰ εἶχε λάβει τὴν ἀρχιερωσύνην ἑνωρίς, ἴσως εἰς νεαρὰν ἡλικίαν. Τὸ ἀξίωμα ὅμως τοῦτο ἠδύνατο εἰς τοιαύτην ἡλικίαν νὰ λάβῃ μόνον εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὅπου ἡ οἰκογένειά της εἶχε μεγάλην ἐπιρροήν. Ὁ τίτλος λοιπὸν τῆς ἀρχιερωσύνης εἶχε σχέσιν μὲ τὴν τοπικὴν λατρείαν τῆς πόλεως ταύτης καὶ ὄχι μὲ τὴν αὐτοκρατορολατρείαν, ὅπως θὰ ἠδύνατο τις νὰ ὑποθέσῃ, ἐπειδὴ αὕτη ἐμφανίζεται μαζὶ μὲ τὸν σύζυγόν της, τὸν μακεδονίαρχον, εἰς τοὺς ἀγῶνας τοῦ κοινοῦ.

Ἐκ τῶν ἄλλων μελῶν τῆς οἰκογενείας της γνωρίζομεν τὸν πάππον της Λ(ούκιον) ἢ Λ(εύκιον) Κατίνιον Λέοντα (I) καὶ τὸν ἀδελφόν της Αἴλιον Κατίνιον Λέοντα (II) νέον. Δὲν μᾶς παραδίδεται ὅμως τὸ ὄνομα τοῦ πατρός της, ὅστις θὰ πρέπει νὰ εἶχεν ἀποθάνει ἑνωρίς.

Ὁ πάππος της **Λ. Κατίνιος Λέων (I)** διετέλεσεν ἀρχιερεὺς, ἀγωναθέτης, γυμνασίαρχος καὶ εἶχε λάβει δύο φορὰς τὸ ἀνώτατον ἀξίωμα τῆς πόλεως, τὸ τοῦ πολιτάρχου τῆς Θεσσαλονίκης (*ἀρχας δις τὴν πρώτην ἀρχήν*). Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἐγγονή της ἐμφανίζεται μὲ τὸν σύζυγόν της τὸ 240 μ.Χ. ἔχουσα σημαντικὴν θέσιν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τὸ κοινόν, οὗτος θὰ πρέπει νὰ ἔδρασε κατὰ τὸ δεῦτερον ἡμισυ τοῦ 2ου αἰῶνος.

Ὁ ἀδελφός της **Αἴλιος Κατίνιος Λέων (II)** ἐχρημάτισε γυμνασίαρχος, δηλ. ἀνώτατος ἐπόπτης ἑνὸς γυμνασίου τῆς Θεσσαλονίκης, καὶ βουλευτὴς τῆς ἰδίας πόλεως. Ἐζήσῃ πιθανῶς τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἡ οἰκογένεια τῶν Κατινίων ἤκμασεν ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 2ου μ.Χ. αἰῶνος μέχρι τῶν μέσων τοῦ 3ου.

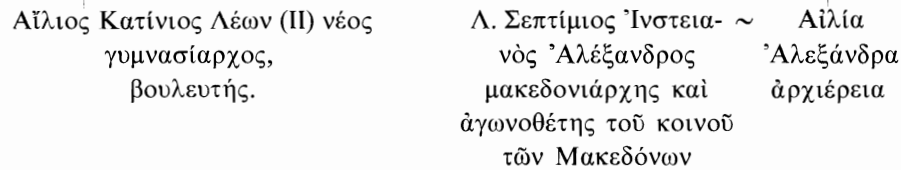
1. Ἀπὸ τὰ Ἀλεξάνδρεια πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὰ Ὀλύμπια, τὰ ὁποῖα εἰσήχθησαν εἰς τὴν Βέροϊαν ἐπὶ Γορδιανοῦ Γ' τὸ 242 μ.Χ., δὲν εἶναι ὅμως ἀπαραίτητον νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἐτελοῦντο κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον μὲ τὰ Ἀλεξάνδρεια, ἀφοῦ, εἰσαχθέντα ταῦτα ὡς πεντητηρικοὶ ἀγῶνες μετὰ δύο ἔτη, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ συναντῶνται. Ἄλλως θὰ ἔπρεπε νὰ ἐμφανίζωνται πάντοτε μαζὶ εἰς τὰς πηγὰς μας τὰ Ὀλύμπια μὲ τὰ Ἀλεξάνδρεια.

2. Τὸ ὄνομα Αἰλία εἶναι πατρικόν, τὸ Ἀλεξάνδρα ὅμως ἔλαβεν αὐτὴ ἀπὸ τὸν σύζυγον Ἀλέξανδρον.

Οικογενειακὸν δένδρον
Κατινίων

Λ(ούκιος) Κατίνιος Λέων (I) ~ Αιλία (;), σύζυγος
ἀρχιερεὺς καὶ ἀγωνοθέτης,
γυμνασίαρχος, δις πολιτάρχης

ἀγνώστου ὀνόματος υἱὸς

δ. Οἰκογένεια

Δημοκρατιανοῦ Κορράγου

Πηγαί.

μακεδονιάρχης εἷς

1. IG, X, 2, 1, ἀρ. 188 (βλ. Παπαγεωργίου, ἔ.ἀ., 7 Ὀκτωβρίου 1906, ἀρ. 24 = Θεσσαλον. κατεσφρ. βιβλ. 3, 4. Πελεκίδη, ἔ.ἀ., 76, ὑποσημ. 1. Δ. Κανατσούλη, ἔ.ἀ. 77, ἀρ. 3): *Κατὰ τὸ δόξαν | τῆ κρατίστη | βουλῆ καὶ τῶ ἱερω | τάτω δήμω· Ἀὐρ(ήλιον) | Δημοκρατιανὸν | Κορράγον τὸν μα | κεδονιάρχην καὶ ἀγω | νοθέτην τοῦ κοινοῦ τῶν | Μακεδόνων Ἀὐρηλία | Ἀπολλοδωριανῆ Ἀμμία ἢ ἀρ | χιέρεια | τὸν γλυκώτατον | ἕαντῆς ἄνδρα.*

2. IG, ἔ.ἀ., ἀρ. 189 (βλ. Παπαγεωργίου, ἔ.ἀ., 26 = Θεσσαλον. κατεσφρ. βιβλ. 3, 2. Πελεκίδη, ἔ.ἀ., ὑποσημ. 2. Δ. Κανατσούλη, ἔ.ἀ.): *Κατὰ τὸ δόξαν | τῆ κρατίστη | βουλῆ καὶ τῶ | ἱερωτάτω δή | μω· Ἀὐρηλίαν | Ἀπολλοδω | ριανῆν Ἀμμίαν | τὴν ἀρχιέρειαν, | γυναικα Ἀὐρ(ήλιον) | Δημοκρατιανοῦ | Κορράγου τοῦ μα | κεδονιάρχου, Ἰουλία | Δημοκράτεια τὴν ἕαν | τῆς συγγενίδα.*

Αἱ μαρτυρίαι διὰ τὸν οἶκον αὐτὸν εἶναι ἐλάχισται· μόνον δύο βωμοὶ εὐρέθησαν, τῶν ὁποίων ἓνα ἔστησε πρὸς τιμὴν τοῦ ἀνδρός της ἢ ἀρχιέρεια Ἀπολλοδωριανῆ Ἀμμία καὶ τὸν ἄλλον πρὸς τιμὴν της ἢ συγγενῆς της Ἰουλία Δημοκράτεια. Ἐπειδὴ οὗτοι εὐρέθησαν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὑποθέτομεν ὅτι ὁ οἶκος οὗτος προήρχετο ἀπὸ τὴν πόλιν αὐτήν.

ἽΟ Αὐρ(ήλιος) Δημοκρατιανός¹ Κόρραγος² διετέλεσε μακεδονίαρχος καὶ ἀγνωσθῆτος τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων. Ἐκτὸς τούτου οὐδὲν ἄλλο ἀξίωμα, δημοτικὸν ἢ ἐπαρχιακόν, φαίνεται ὅτι ἔλαβεν. Χρόνος τῆς μακεδονιαρχίας του ἢ ἄλλη τις ἡμερομηνία δὲν σημειώνεται εἰς τοὺς βωμούς. Τὸ gentilicium ὅμως αὐτοῦ (Αὐρήλιος) ὡς καὶ τῆς συζύγου του (Αὐρηλία) μαρτυρεῖ ὅτι δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἔζησε πρὸ τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος, δηλ. πρὸ τῆς constitutio Antoniniana (212 μ.Χ.), διὰ τῆς ὁποίας, ὡς γνωστόν, παρεχωρήθη ὑπὸ τοῦ Καρακάλλα τὸ δικαίωμα τοῦ Ρωμαίου πολίτου εἰς ὅλους τοὺς ὑπηκόους τῆς αὐτοκρατορίας, ὅποτε καὶ τὸ αὐτοκρατορικὸν ὄνομα Μάρκος³ Αὐρήλιος εἶχε μεγάλην διάδοσιν εἰς τὴν Ἀνατολήν⁴. Ἡ τοποθέτησις λοιπὸν τῆς μακεδονιαρχίας του κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος καὶ ἴσως ὄχι πρὸ τοῦ 230, φαίνεται πιθανή. Ἡ ἄποψις τοῦ P e r d r i z e t, ἔ.ἀ., 52, τοῦ μόνου ἀποπειραθέντος νὰ καθορίσῃ τὴν ἐποχὴν τοῦ Αὐρ. Δημοκρατιανοῦ Κόρραγου, ὅτι ἡ μακεδονιαρχία του πρέπει νὰ τοποθετηθῇ περὶ τὸ 200 μ.Χ., δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ.

Ἡ σύζυγός του Αὐρηλία Ἀπολλοδωριανὴ Ἀμμία ὑπῆρξεν ἀρχιέρεια, προφανῶς, τῆς τοπικῆς λατρείας τῆς Θεσσαλονίκης, ὅπως καὶ ἡ σύζυγός τοῦ Λ. Σεπτιμίου Ἰνστειανοῦ Ἀλεξάνδρου Αἰλία Ἀλεξάνδρα.

Μία ἄλλη συγγενῆς της, ἡ Ἰουλία Δημοκράτεια, ἡ ὁποία ἀνέθηκε βωμὸν πρὸς τιμὴν της, οὐδένα τίτλον φέρει εἰς τὸ μνημεῖον. Αὕτη πιθανώτατα,

1. Τὸ ὄνομα τοῦτο (ἐκ τοῦ Δημοκράτης) ἀπαντᾷ διὰ πρῶτην φορὰν εἰς μακεδονικὰς ἐπιγραφάς. Οὐδαμοῦ ἄλλοῦ ἀνεῦρον τοῦτο.

2. Τὸ ὡς cognomen χρησιμοποιούμενον ἐδῶ ὄνομα Κόρραγος εἶναι καθαρῶς μακεδονικόν (βλ. P e r d r i z e t, BCH, τ. 46 (1922), σ. 50 κ.ἑ.) καὶ ἀπαντᾷ συχνὰ κατὰ τοὺς ἐλληνιστικούς χρόνους (βλ. B e c h t e l, Die historischen Personennamen des Griechischen, σ. 254. P a p e - B e n s l e r, Wörterbuch, σ. 700. F r. P r e i s i g k e, Namenbuch, στήλ. 182. S c h o c h, RE Suppl. IV, 1036 / 7, ἀρ. 1.2.3.5. H. B e r n e, Das Alexanderreich II, 219 / 20. ἀρ. 444.445. D. K a n a t s u l i s, Antipatos als Feldherr u. Staatsmann in der Zeit Philipps u. Alexanders des Grossen, περιοδικὸν «Ἑλληνικά», τ. 16 (1959), σ. 56). Κατὰ τοὺς ρωμαϊκούς χρόνους, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, ἀπαντᾷ μόνον εἰς μίαν ἐπιγραφὴν τῆς Δερριόπου (107 μ.Χ.), περιέχουσαν κατάλογον ἐφήβων (V u l i c, «Spomenik», τ. 98 (1941-48), ἀρ. 388, στ. 94 / 5: Κόρραγος Ἀντιγόνου), εἰς μίαν ἀνέκδοτον τῆς Βεροίας, ἐνθα μεταξὺ ἐλληνικῶν καὶ ρωμαϊκῶν ὀνομάτων μνημονεύεται καὶ τὸ ὄνομα ἐφήβου τινός(;) : Κόρραγος Παράμονου (βλ. Δ. Κ α ν α τ σ ο ὑ λ η, Μακεδονικὴ Προσωπογραφία, συμπλήρωμα σ. 18, ἀρ. 1660) καὶ εἰς τρεῖς τῆς Θεσσαλονίκης (IG, ἔ.ἀ., ἀρ. 250 I, στ. 6. 259, στ. 25, βλ. καὶ G. D a u x, Trois inscriptions de la Grèce du nord ἐν Acad. inscr. et belles-lettres 1973, σ. 479, στ. 25. 573).

3. Εἰς τὰ ὀνόματα τοῦ μακεδονίαρχου τὸ praenomen Μ(άρκος) πρὸ τοῦ Αὐρήλιος δὲν ὑπάρχει. Δυνατὸν τοῦτο νὰ ὀφείλεται εἰς παράλειψιν ὄχι ἀσυνήθη. βλ. π.χ. D e s s a u, ἀρ. 1367~2158. R.A. 2(1915) 139~IGR I, 591 (καὶ 1432). IV, 1624~1642.

4. βλ. K l e b s, RE II, 2431 ἐν λ. Aurelius. Tod., BSA 24 (1919 / 1920-1920 / 1) 62. W.M. C a l d n e r, MAMA I, σ. XXI.

ὡς δεικνύει τὸ ὄνομά της Δημοκράτεια¹, ἤτο ἀδελφή ἢ ἐν πάσῃ περιπτώσει στενὴ συγγενὴς τοῦ Αὐρ. Δημοκρατιανοῦ Κορράγου.

Οἰκογένεια Δημοκρατιανοῦ

Ἰουλία Δημοκράτεια. Αὐρ. Δημοκρατιανὸς Κόρραγος ~ Αἰλία Ἀλεξάνδρα
ἴσως ἀδελφή μακεδονιάρχης ἀρχιέρεια

ε. Οἰκογένεια

Μινικίου Διονυσίου

Πηγαί. μακεδονιάρχης εἰς

1. IG, ἔ.ἀ., ἀρ. 190 (βλ. καὶ Παπαγεωργίου, ἔ.ἀ., 23 Σεπτεμβρίου 1906, ἀρ. 21. O. Tafra li, ἔ.ἀ., 37, σημ. 2 (V). Πελεκίδη, ἔ.ἀ., 76, ὑποσημ. 3): Ἐπιγραφὴ Τύχη |κατὰ τὸ δόξαν τῆ κρατ |ίστη βουλῇ καὶ τῷ |ιερωτάτῳ δήμῳ |Μινίκιον Διονύσιον |τὸν ἀξιολογώτατον |μακεδονιάρχην, |Αὐρηλιανὸς Κωστάντις |τὸν πάτρωνα καὶ εὐερ |γέτην. |Εὐτυχῶς.

2. IG, ἔ.ἀ., 191 (βλ. καὶ Παπαγεωργίου, ἔ.ἀ., ἀρ. 8. Πελεκίδη, ἔ.ἀ., 76, ὑποσημ. 4): Ἐπιγραφὴ Τύχη |κατὰ τὸ δόξαντα (!) τῆ κρα |τίστη βουλῇ καὶ τῷ |ιερωτάτῳ δήμῳ |Αὐρηλιανῆν Πρέισκαν, |τὴν ἀξιολογώτατην |γυναῖκα Μινικίου | Διονυσίου τοῦ ἀξ(ιολογώτατου) |μακεδονιάρχου, Αὐρη |λιανὸς Κωστάντις |τὴν εὐεργέτην. |Εὐτυχῶς.

Ἐκ τῆς οἰκογένειας αὐτῆς γνωρίζομεν μόνον τὸν Μινίκιον Διονύσιον, τὸν μακεδονιάρχην, καὶ τὴν σύζυγόν του Αὐρηλιανῆν Πρέισκαν. Ὁ Μινίκιος Διονύσιος μᾶς εἶναι γνωστὸς ἀπὸ δύο βωμοὺς τῆς Θεσσαλονίκης. Καὶ τοὺς δύο ἀνέθηκεν Αὐρηλιανὸς τις Κωστάντις (=Κωνσταντῖος) μετ' ἀπόφασιν τῆς κρατίστης βουλῆς καὶ τοῦ ἱερωτάτου δήμου, τὸν μὲν ἕνα πρὸς τιμὴν τοῦ ἰδίου Μινικίου Διονυσίου, τοῦ πάτρωνος καὶ εὐεργέτου, τὸν δὲ ἄλλον πρὸς τιμὴν τῆς Αὐρηλιανῆς Πρέισκας, τῆς εὐεργέτιδός του. Καὶ εἰς τοὺς δύο ὁ Μινίκιος Διονύσιος φέρει μόνον τὸν τίτλον ἀξιολογώτατος μακεδονιάρχης, οὐδένα δὲ ἄλλον ἔχει, πράγμα πού σημαίνει ὅτι οὗτος μέχρι τοῦλάχιστον τῆς ἀναθέσεως τῶν μνημείων δὲν εἶχε λάβει ἄλλο τι ἀξίωμα. Τὸν τιμητικὸν τίτλον ἀξιολογώτατη φέρει εἰς τὸ μνημεῖον καὶ ἡ σύζυγός του, ὅχι ὁμοίως ἀξίωμά τι. Ποία ἦτο ἡ σχέση μετὰ τοῦ ἀναθέτου τῶν μνημείων καὶ τῶν τιμωμένων, δὲν δηλοῦται, ὅπως δὴποτε βέβαια ὅχι συγγενική. Ἐπει-

1. Τὸ ὄνομα εἶναι σπάνιον εἰς τὰς μακεδονικὰς ἐπιγραφάς. βλ. Δήμιτσια, ἔ.ἀ., ἀρ. 131 καὶ BSA, τ. 41 (1940-45), σ. 109, ἀρ. 8: ...[Δημο]κρατεία|. Τὸ αὐτὸ δὲν εἶπεν καὶ διὰ τὰς ἄλλας ἐλληνικὰς ἐν γένει ἐπιγραφάς. βλ. π.χ. IG II καὶ III², 3, 11116. 11117 (=II, 3, 3607). 11118.11119 (=Arch. Anzeig. 1934, 148). IGR IV, 1729 (=SEG I, ἀρ. 401).

δὴ ὅμως ὁ Αὐρηλιανὸς Κωνστάντις χαρακτηρίζει καὶ τοὺς δύο τιμωμένους εὐεργέτας, τὸν δὲ μακεδονίαρχον *πάτριωνα*, πρέπει οὗτος νὰ ἦτο ἀπελεύθερος τῆς οἰκογενείας. Τὸ κοινὸν ἄλλωστε ὄνομα Αὐρηλιανὸς-Αὐρηλιανὴ τοῦτο προϋποθέτει. Ἐπίσης χρονολογία τις δὲν σημειώνεται εἰς τὰς ἐπιγραφάς, διὰ νὰ καθορίσωμεν τὴν μακεδονιαρχίαν τοῦ Μινικίου Διονυσίου. Ἄν ὅμως λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι οὗτος καὶ εἰς τὰ δύο μνημεῖα φέρει τὸν τιμητικὸν τίτλον *ἀξιολογώτατος*¹, ὁ ὁποῖος εἰς οὐδεμίαν τῶν χρονολογημένων ἢ δυναμένων νὰ χρονολογηθοῦν μακεδονικῶν ἐπιγραφῶν ἀπαντᾷ ἐνωρίτερον τοῦ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος², πρέπει νὰ τοποθετήσωμεν καὶ αὐτὸν εἰς τὸν 3ον αἰῶνα, ἴσως εἰς τὸ πρῶτον ἡμισυ αὐτοῦ³.

Οἰκογένεια

Μινικίου Διονυσίου

Μινίκιος Διονύσιος ~ Αὐρηλιανὴ Πρείσκα. Αὐρηλιανὸς Κωνστάντις
ἀξιολογώτατος μακεδονίαρχος ἀξιολογώτατη ἀπελεύθερος

ς. Πόπλιος Αἴλιος Νεικάνωρ

Π η γ α ί.

μακεδονίαρχος εἰς

IG, ἔ.ἀ., ἀρ. 192 (βλ. καὶ Παπαγεωργίου, ἔ.ἀ., 7 Ὀκτωβρίου 1906, ἀρ. 27)=Θεσσαλον. κατεσφρ. βιβλ. 1, σημ. 1. BCH 37 (1913) 95. O. T a f r a l i, ἔ.ἀ., 37, 1D. Πελεκίδη, ἔ.ἀ., 76, ὑποσημ. 5): Ἄγαθῆι Τύχηι |δόγματι τῆς κρατίστης |βουλῆς καὶ χει|ροτονία τοῦ ἱερῶ|τάτου δήμου Πόπλιον |Αἴλιον Νεικάνωρα |τὸν ἀξιολογώτατον |μακεδονίαρχην |οἱ συνθηρησκευταὶ |κλεινῆς⁴ θεοῦ με|γάλου Σαράπιδος |τὸν προστάτην. |Εὐτυχεῖτε.

Ὁ Πόπλιος Αἴλιος Νεικάνωρ, ὁ μακεδονίαρχος, εἶναι τὸ μόνον γνωστὸν μέλος τῆς οἰκογενείας του. Τὸν γνωρίζομεν μόνον ἀπὸ τὸν βωμόν, τὸν ὁποῖον πρὸς τιμὴν του ἀνέθηκαν συναινέσει τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου τὰ μέλη ἑνὸς λατρευτικοῦ σωματείου τῆς Θεσσαλονίκης, οἱ *συνθηρησκευταὶ*⁵

1. Περὶ τῆς σημασίας τοῦ τιμητικοῦ ἐπιθέτου «ἀξιολογώτατος» βλ. P. L e m e r l e, BCH τ. 59 (1935), σ. 143/4 καὶ σημ. 1, ἐνθα καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία.

2. Βλέπε παραδείγματα παρὰ Δ. Κ α ν α τ σ ο ὄ λ η, Τὸ κοινόν, ἔ.ἀ., σ. 76, 3. Ὁ R o b e r t, Hellenica III, σ. 17,3 (πρβ. καὶ I, 28) μὲ κάποιαν ἐπιφύλαξιν παρατηρεῖ ὅτι τὸ ὑπερθετικὸν ἀξιολογώτατος ἀνήκει μᾶλλον εἰς ἐποχὴν μεταγενεστέραν, εἰς τὸ τέλος τοῦ 2ου μ.Χ. αἰῶνος ἢ εἰς τὸν ἐπόμενον.

3. Βλ. Δ. Κ α ν α τ σ ο ὄ λ η, ἔ.ἀ., σ. 38. C h. E d s o n ἐν IG, ἔ.ἀ.

4. Κατὰ διόρθωσιν τοῦ Π. Παπαγεωργίου, Θεσσαλον. κατεσφρ. βιβλ., ἔ.ἀ., ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς γραφῆς κλεινοῦ (θεοῦ μεγάλου Σαράπιδος).

5. Περὶ τῆς σημασίας τοῦ ὄρου *συνθηρησκευταὶ* καὶ τῆς διαφορᾶς ἀπὸ τὸν ἕτερον

κλείνης θεοῦ μεγάλου Σαράπιδος, τὸ ὁποῖον εἶχε σχέσιν μετὰ τὴν λατρείαν Αἰγυπτίων θεῶν¹. Ὑπὸ τοῦ σωματείου τούτου τιμᾶται οὗτος ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ *προστάτου*², τοῦ προέδρου δηλ. αὐτοῦ. Ἐκ τούτου συμπεραίνομεν ὅτι ὁ Πόπλιος Αἴλιος Νεικάνωρ ὄχι μόνον διέμενεν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ἀλλὰ καὶ ἐπεξέτεινε τὴν δρᾶσίν του καὶ εἰς τὴν κοινοτικὴν καὶ κοινωνικὴν ζωὴν τῆς πόλεως ταύτης, ὄχι μόνον εἰς τὴν ἐπαρχιακὴν ὀργάνωσιν τῶν Μακεδόνων.

Κατὰ τὸν C h. E d s o n, ἔ.ἀ. (πρβ. καὶ ἀρ. 3), θὰ πρέπει ὁ Π. Αἴλιος Νεικάνωρ νὰ ἔδρασε πρὸ τῶν μέσων τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος.

ζ. Σαβεῖνος

Πηγαί.

μακεδονιάρχης εἶς

IG, ἔ.ἀ., ἀρ. 64 (βλ. καὶ Παπαγεωργίου, Ἄθηνᾶ 15 (1903) 40, ἀρ. 7. D u c h e s n e - B a y e t, ἔ.ἀ., 18, ἀρ. 7. Δήμιτσα, ἔ.ἀ., ἀρ. 380): Σαβεῖνος μακεδονιάρχης / τὸν ναὸν καὶ τὸν Ἡρώνα τὸν / ΘΟΝΙΟΝ ἐκ τῶν ἰδίων τῆ / πόλι (sic).

Ὁ Σαβεῖνος, ὁ μακεδονιάρχης, εἶναι γνωστὸς μόνον ἀπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐπιγραφὴν, ἣ ὁποία ὁμοίως εἰς τὸ παρελθὸν ποικιλοτρόπως ἀνεγνώσθη: D u c h e s n e: Μακεδόνας, Παπαγεωργίου: Μακεδονιάρχης³. Ὁρθῶς ἀνεγνώσθη καὶ ἕνας ἐπὶ πλέον μακεδονιάρχης ἐκ Θεσσαλονίκης. Ὁ Σαβεῖνος ἀνέθηκεν εἰς τὴν πόλιν ἐξ ἰδίων τὸν ναὸν καὶ τὸν Ἡρώνα, δηλ. ἀνάγλυφον τοῦ Θρακικοῦ ἱππέως, ὅστις ἐλατρεύετο ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν θεὸς τοῦ κυνηγίου καὶ συνεδέετο μετὰ τὴν λατρείαν τῶν ψυχῶν καὶ τὴν πίστιν τῶν Θρακῶν εἰς τὴν μετὰ θάνατον ζωὴν⁴.

ὄρον ἄθρησκευται' βλ. Fr. P o l a n d, Geschichte des griechischen Vereinswesens, Leipzig 1909, σ. 363 καὶ RE 2R IV, 1461 ἐν λ. Συνθησκευταί.

1. Περὶ τῆς λατρείας Αἰγυπτίων θεῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ βλ. Πελεκίδης, ἔ.ἀ., σ. 3 κ.έ. καὶ Δ. Κανατσούλη, Μακεδονικὴ πόλις, ἔ.ἀ., σ. 99 κ.έ.

2. Ἡ λέξις μετὰ τὴν αὐτὴν σημασίαν ἀπαντᾷ ἀκόμη μίαν φοράν εἰς μακεδονικὴν ἐπιγραφὴν τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων ἐν IG, ἔ.ἀ., 91 / 2, ἀρ. 220: [π]ροστάτες θρησκευτῶν καὶ τῶν σηκοβατῶν θεοῦ Ἐρμανούβιδος. Ἐν ἐπιγραφῇ Δήμιτσα, ἔ.ἀ., ἀρ. 330 (Δασσαρητίς) εἶναι ταυτόσημος μετὰ τὴν λατινικὴν λέξιν *patronus*, καθὼς καὶ ἐν ἐπιγραφῇ τῆς Θεσσαλονίκης IG, ἔ.ἀ., ἀρ. 187, στ. 13 / 4: τὴν πατρώνευσαν, ἀβεβαία δὲ ἡ σημασία τῆς ἐν ἐπιγραφῇ D u c h e s n e - B a y e t, Mémoire sur une mission au mont Athos, Paris 1877, σ. 11 / 2, ἀρ. 1 = Δήμιτσα, ἔ.ἀ., ἀρ. 367.

3. βλ. καὶ Δ. Κανατσούλη, Μακεδονικὴ προσωπογραφία, Θεσσαλονίκη 1955, σ. 140, ἀρ. 1256.

4. Περὶ τοῦ θρακικοῦ τούτου θεοῦ βλ. Δ. Κανατσούλη, Ἡ μακεδονικὴ πόλις, ἔ.ἀ., σ. 94.

Ἡ μακεδονιαρχία του τίθεται πρὸ τῶν μέσων τοῦ τρίτου αἰῶνος (Βλ. E d s o n, ἔ.ά.).

ή[...]*ανδρο[ος]*.

Πηγαί.

μακεδονίαρχης εἰς

IG, ἔ.ά., ἀρ. 230: [... /.] Σ/[...]/. - |[... /.....] BB |[...]*ON*, [...]*ανδρο[ος]* |[*ὁ μα*]*κεδο[νιάρ]χης*, |*τὸν ἐν πᾶ|σιν εὐεργ[ό]ν.*

Ὁ μακεδονίαρχης αὐτός, [Νίκ]*ανδρο[ος]* πιθανῶς ἢ [Μέν]*ανδρο[ος]*, ἀνήθηκε μνημεῖον πρὸς τιμὴν εὐεργέτου τινὸς τῆς πόλεως ἢ τοῦ ἑαυτοῦ του.

Καὶ αὐτὸς κατὰ τὸν E d s o n, IG, ἔ.ά., 94, ἀρ. 230, χρονολογεῖται πρὸ τοῦ 240/1 μ.Χ.

B. ΒΕΡΟΙΑ

Ὅλοι οἱ μακεδονίαρχοι, οἱ ὁποῖοι μᾶς εἶναι γνωστοὶ ἀπὸ μνημεῖα τῆς Βεροίας, δὲν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι εἶναι Βεροιαῖοι, διότι εἰς τὴν ἔδραν τοῦ κοινοῦ ἠδύνατο νὰ ἀνατεθῆ μνημεῖον διὰ πάντα μακεδονίαρχην, εἴτε προήρχετο ἀπὸ τὴν Βέροϊαν εἴτε ἀπὸ ἄλλην πόλιν, ἀνήκουσαν εἰς τὸ κοινόν. Διὰ τοῦτο ἡ ἐξακρίβωσις τοῦ τόπου προελεύσεως αὐτῶν δὲν εἶναι πάντοτε εὐκόλος μὲ μόνον τὸ στοιχεῖον τοῦτο. Ἡμεῖς ἐδῶ περιελάβομεν ἐν πρώτοις ἐκείνους τοὺς μακεδονίαρχας, τῶν ὁποίων ἢ προέλευσις ἐκ Βεροίας μαρτυρεῖται κατὰ κάποιον τρόπον, καὶ κατὰ παραχώρησιν ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι μᾶς εἶναι γνωστοὶ μόνον ἀπὸ μνημεῖα τῆς Βεροίας.

Ὅπως εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, καὶ εἰς τὴν Βέροϊαν οἱ μακεδονίαρχοι ἀνήκον εἰς μεγάλας οἰκογενεῖας τοῦ τόπου, αἱ ὁποῖαι διέπρεψαν εἰς τὴν κοινοτικὴν ζωὴν καὶ τὴν ἐπαρχιακὴν ὀργάνωσιν τῶν Μακεδόνων.

α. Οἰκογένεια

Κλαυδίων Βεροίας

Πηγαί.

μακεδονίαρχοι δύο

Arch. Anzeig. 52 (1942) 176, ἀρ. 7 καὶ εἰκ. 41 (Βλ. καὶ Δ. Κ α ν α τ σ ο ὑ λ η, Τὸ κοινόν, ἔ.ά., 86, ὑποσημ. 1): *Κατὰ τὸ δόξαν |τῶ λαμπροτάτῳ |συνεδρίῳ |Τιβ(ερίαν) |Κλ(αυδίαν) |Κο(ῖ)ντιανῆν |Τιβ(ερίου) |Κλ(αυδίου) |Πρεῖσκον τοῦ μα|κεδονίαρχον καὶ |Φλαβίας Ἰσιδώρας |τῆς μακεδони|αρχίσεως θηγατέ|-ρα ἢ μήτηρ.*

Ἄν καὶ ἡ οἰκογένεια αὕτη μᾶς εἶναι γνωστὴ μόνον ἐκ μιᾶς ἐπιγραφῆς, ἐν τούτοις πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι θὰ εἶχεν ἀναπτύξει μεγάλην δρᾶσιν εἰς τὸ κοινόν, ἀφοῦ ἀνέδειξε δύο μακεδονίαρχας, τὸν Τιβ. Κλαυδίων Πρεῖσκον καὶ τὴν σύζυγόν του Φλαβίαν Ἰσιδώραν.

Ὁ **Τιβ(έριος) Κλαύδιος Πρεῖσκος** διετέλεσε μόνον μακεδονiάρχης, ἀνῆκε δηλ. καὶ αὐτὸς εἰς τοὺς περισσοτέρους μακεδονiάρχας, οἱ ὅποιοι δὲν εἶχον ἀναλάβει καὶ τὴν ἀγωνοθεσίαν τοῦ κοινοῦ. Ἐπίσης οὐδὲν δημοτικὸν ἀξίωμα φέρει εἰς τὸ μνημεῖον.

Ἡ σύζυγός του **Φλαβία Ἰσιδώρα** ὑπῆρξεν ἐπίσης καὶ αὐτὴ μακεδονiάρχισσα. Καὶ δι' αὐτὴν πρέπει νὰ ἐπαναλάβωμεν ὅ,τι εἵπομεν περὶ τῆς Φλαβιανῆς Νεπωτιανῆς, ὅτι ἡ *μακεδονiάρχισσα* ἦτο πραγματικὸν ἀξίωμα, ὄχι ἀπλοῦς τίτλος διδόμενος εἰς τὴν σύζυγον τοῦ μακεδονiάρχου. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ Φλαβία Ἰσιδώρα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εἶναι μακεδονiάρχισσα κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, πού ἦτο καὶ ὁ σύζυγός της, διότι εἰς τὸ κοινὸν εἰς πρόεδρος κατ' ἔτος ἐξελέγετο. Ἄλλον τίτλον ἢ ἀξίωμα ἐκτὸς τοῦ μακεδονiαρχίσεως δὲν φέρει καὶ αὐτή. Ἡ κόρη των **Τιβ(ερία) Κλ(αυδία) Κο(ῖ)ντιανή**, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἡ μήτηρ ἀνέθηκε μετ' ἀπόφασιν τοῦ ἐπαρχιακοῦ συνεδρίου μνημεῖον, οὐδένα τίτλον ἔχει. Εἶναι φανερόν ὅτι τὸ συνέδριον ἐπέτρεψε νὰ στηθῇ τὸ τιμητικὸν μνημεῖον χάριν τῶν μακεδονiαρχῶν γονέων.

β. Οἰκογένεια

Κυῖντιανῶν

Πη γ α ί.

μακεδονiάρχης εἶς

1. Arch. Anzeig., ἔ.ἀ., 176, ἀρ. 4 (Βλ. καὶ Δ. Κανατσούλη, ἔ.ἀ., 87, ὑποσημ. 1): *Κατὰ τὸ δόξαν | τοῖς κρατίστοις | συνέδροις Π(όπλιον) | Μέμ(μιον) Κυῖντι | ανὸν Καπίτω | να ἐν προβολαῖς | μακεδονiαρχ | χικαῖς γενόμε | νον Ἰουλ(ία)¹ Λυσιμάχη | τὸν ἀνδρα | καὶ Κυῖντιανοὶ | Ἀλεξάνδρα | καὶ Καπίτων | τὸν πατέ(ρα).*

2. Arch. Anzeig., ἔ.ἀ., 176/7, ἀρ. 11 καὶ εἰκ. 44: *Οἱ σύν | εδροι Π(όπλιον) Μ(ᾶρκον) Κυῖν | τιανὸν | Μακεδό | να ἀρετῆς | ἔνεκεν | Παιονίς.*

Ὁ **Π(όπλιος) Μέμ(μιος) Κυῖντιανὸς Καπίτων** μᾶς εἶναι γνωστὸς ἀπὸ μνημεῖον (βωμόν), τὸ ὁποῖον ἀνήγειρε μετ' ἀπόφασιν τοῦ συνεδρίου ἢ οἰκογενειά του, ἡ σύζυγός του Ἰουλ. Λυσιμάχη καὶ τὰ τέκνα του Ἀλεξάνδρα καὶ Καπίτων, πρὸς τιμὴν του ἐπ' εὐκαιρίᾳ νίκης του εἰς τὰς μακεδονiαρχικὰς ἐκλογάς. Εἰς τὸν βωμόν του οὗτος δὲν τιτλοφορεῖται «μακεδονiάρχης», ἀλλ' ἀπλῶς φέρει τὴν ἔνδειξιν ἐν *μακεδονiαρχικαῖς προβολαῖς*. Ἡ λέξις «προβολή» ἀπαντᾷ συχνὰ εἰς τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς καὶ εἰς τὰς ἐπιγραφάς, ἐσήμαινε δὲ κυρίως «πρότασιν πρὸς ἐκλογήν» τινος εἰς δημόσιον ἀξίωμα ἢ ἀπλῶς «ἐκλογήν»². Τὴν σημασίαν ταύτην ἔχει ἡ λέξις καὶ ἐδῶ εἰς τὴν

1. Εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ἀναγινώσκομεν σαφῶς IOYA ΛΥΣΙΜΑΧΗ. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τὸ ὄρθον εἶναι IOY(ΛΙΑ) ΛΥΣΙΜΑΧΗ ἀντὶ τοῦ ἀνυπάρκτου IOYA. Βλ. Δ. Κανατσούλη, ἔ.ἀ., ὑποσημ. 1.

2. Περὶ τῆς λέξεως καὶ τῆς σημασίας της, ὡς ἐμφανίζεται εἰς τοὺς συγγραφεῖς καὶ τὰς ἐπιγραφάς, βλ. Δ. Κανατσούλη, Τὸ κοινόν, σ. 62, 1, ἐνθα καὶ πολλὰ παραδείγματα.

φράσιν ἐν μακεδονιαρχικαῖς προβολαῖς, δι' ἧς ἤθελε νὰ δηλωθῆ ὅτι ὁ Π. Μέμ. Κυῖντιανὸς Καπίτων ἔλαβε μέρος εἰς τὰς μακεδονιαρχικὰς ἐκλογάς, δηλ. τὸ κύριον στάδιον διαδικασίας πρὸς ἀνάδειξιν του εἰς μακεδονίαρχην. Ἡ ἀνέγερσις τοῦ τιμητικοῦ μνημείου ὑπὸ τῆς οἰκογενείας του ἐξ αἰτίας τοῦ γεγονότος τούτου δεικνύει ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς συμμετοχῆς του εἰς τὰς ἐκλογάς ἦτο γνωστὸν καὶ φυσικὰ εὐνοϊκὸν δι' αὐτόν. Ἄλλως θὰ ἦτο ἀκατανόητον νὰ στηθῆ τιμητικὸν μνημεῖον εἰς μὴ ἐπιτυχόντα ὑποψήφιον. Δὲν τιτλοφορεῖται ὅμως «μακεδονίαρχης» ἀκόμη, διότι φαίνεται ὅτι ἡ ἐκλογή του ἦτο ἐπιτυχής, ὄχι ὅμως τελεσίδικος, χρήζουσα ἴσως τῆς ἐπικυρώσεως ἄλλου τινὸς σώματος ἢ ἀρχῆς. Δυνατὸν δηλ. ἡ ἐκλογή τῶν μακεδονιαρχῶν νὰ ἐγένετο ὑφ' ἐκάστης μετεχούσης εἰς τὸ κοινὸν πόλεως χωριστά, κατόπιν δὲ ἐπεκυροῦτο ὑπὸ τοῦ ἐπαρχιακοῦ συνεδρίου ἢ, τὸ πιθανώτερον, ἡ πρότασις καὶ ἡ ἐκλογή νὰ ἐγίνοντο εἰς τὸ συνέδριον τοῦ κοινοῦ, ἐπεκυροῦτο δὲ τὸ ἀποτέλεσμα ὑπὸ τοῦ Ρωμαίου διοικητοῦ, ὅπως συνέβαινεν εἰς τὸ κοινὸν τῆς Ἀσίας μὲ τοὺς ἀρχιερεῖς του¹. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐπικύρωσις αὕτη θὰ ἦτο ἴσως τυπική, δι' αὐτὸ ἔσπευσαν ἐν τῇ ματαιοδοξίᾳ των οἱ οἰκεῖοι τοῦ ἐπιτυχόντος ὑποψηφίου μακεδονίαρχου νὰ ἐγείρουν πρὸς τιμὴν του μνημεῖον².

Ἡ σύζυγός του **Ἰουλί(α) Λυσιμάχη** εἰς τὸ μνημεῖον οὐδένα τίτλον φέρει, καθὼς καὶ τὰ τέκνα του **Κυῖντιανὴ Ἀλεξάνδρα** καὶ **Κυῖντιανὸς Καπίτων**.

Εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Κυῖντιανῶν φαίνεται ὅτι ἀνήκε καὶ ὁ **Π(όπλιος) Μ(ἄρκος) Κυῖντιανὸς Μακεδών³**, ὁ ὁποῖος μᾶς εἶναι γνωστὸς ἀπὸ ἄλλο μνημεῖον τῆς Βεροίας, τὸ ὁποῖον πρὸς τιμὴν του ἔστησαν οἱ σύνηδροι, δηλ. τὸ ἐπαρχιακὸν συνέδριον. Δὲν εἶναι δυνατὸν ὅμως νὰ ἐξακριβωθῆ ὁ βαθμὸς τῆς συγγενείας αὐτοῦ μὲ τοὺς ἀνωτέρω. Ἴσως ἦσαν δύο παράλληλοι κλάδοι τῆς

1. Βλ. Brandis, RE II, 476-7.

2. Ὁ J ü r g e n D e i n i n g e r, Die Provinziallandtage der römischen Kaiserzeit σ. 94, ἄλλην ἐρμηνείαν δίδει, ὅτι δηλ. ὁ Π. Μέμμιος Κυῖντιανὸς ἐπροτάθη ὑπὸ τῆς πατρίδος του ὡς ὑποψήφιος μακεδονίαρχης καὶ περιελήφθη εἰς τὴν κατάστασιν τῶν ὑποψηφίων, ἀλλὰ πρὸ τῆς ἐπικυρώσεως τῆς μακεδονιαρχίας του ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ἀπέθανεν. Ἐντούτοις δὲν διαφαίνεται ἂν τὸ μνημεῖόν του εἶναι ἐπιτύμβιον ἢ τιμητικόν.

3. Τὸ ὄνομα Μακεδῶν δὲν εἶναι ἐθνικόν, ἀλλὰ κύριον ὄνομα. Ἡ χρῆσις του ὡς τοιοῦτου ὀνόματος, ἰδιαιτέρως ὡς cognomen, εἶναι συνηθεστάτη ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ. Οὕτως ἐκ Μακεδονίας μᾶς εἶναι γνωστοὶ οἱ Τ. Αἴλιος Γεμείνιος Μακεδῶν (Μ. Π. ἀρ. 23), Λ. Ἄννιος Μακεδῶν (Μ. Π. ἀρ. 113), Ρ. Herennius Macedo (Μ. Π. ἀρ. 466), [Varin]ius(;) Macedo (Μ.Π. ἀρ. 1067), Οὐαρείνιος Μακεδῶν (Μ. Π. ἀρ. 1708), Μακεδῶν Μακεδόνοσ (Μ. Π. ἀρ., 865) καὶ Αἰλία Μακεδονία (Μ. Π. ἀρ. 58). Ἐκ τῆς Ἀσίας ὁ Αὐρ. Θεσσαλὸς Μακεδῶν (IGR IV, 619), ἐκ Γαλατίας ὁ Π. Αἴλιος Μακεδῶν (IGR III, 184), ἐκ Ρώμης ὁ Μ. Αὐρήλιος Μακεδῶν (IGR I, 220), ἐκ Λυκαονίας ὁ Π. Αἴλιος Μακεδῶν (SEG 6, ἀρ. 424). Περὶ τῆς χρήσεως τοῦ ὀνόματος βλ. J u d e i c h, Altertümer von Hierapolis (1898), ἀρ. 153 καὶ 255.

αυτῆς οἰκογενείας. Ἐπειδὴ εἰς τὸ τελευταῖον μνημεῖον σημειώνεται καὶ ἡ φυλὴ τῆς Βεροίας Παιονίς¹, εἴτε ὡς συμμετασχούσα πιθανῶς καὶ αὐτὴ εἰς τὴν ἀπονομῆν τῶν τιμῶν εἴτε ὡς τόπος καταγωγῆς, συμπεραίνομεν ὅτι οὗτος ὄχι μόνον κατήγετο ἐκ Βεροίας, ἀλλὰ καὶ ἀνήκεν εἰς τὴν Παιονίδα φυλὴν αὐτῆς. Τὸ αὐτὸ πρέπει ἀναμφιβόλως νὰ ἰσχύσῃ καὶ διὰ τὴν συγγενικὴν οἰκογένειαν τῶν Κυϊντιανῶν.

Κυϊντιανοὶ

Π(όπλιος) Μεμ(μιος) Κυϊντιανὸς Καπίτων ~ Ἰουλ(ία) Λυσιμάχη
ἐν μακεδονιαρχικαῖς προβολαῖς
γενόμενος

Κυϊντιανὴ Ἀλεξάνδρα.

Κυϊντιανὸς Καπίτων.

Π. Μ. Κυϊντιανὸς Μακεδῶν
συγγενῆς

Οἰκογένεια
Κασσιανῶν

Πηγαί.

μακεδονιάρχης εἰς

1. Arch. Anzeig., ἔ.ἀ., 175, ἀρ. 3 καὶ εἰκ. 40 (σ. 179). (Βλ. καὶ Δ. Κανατσούλη, Τὸ κοινόν, ἔ.ἀ., 79, ὑπόσημ. 1). Ἀγαθῆι Τύχηι | τὸ κοινόν | Μακεδόνων | Μᾶρκ(ον) Ἀδρηλί(ιον) | Κασσιανόν | τὸν μακεδονιάρχην | καὶ ἀγωνοθ | ἐτην τοῦ κοινού τῶν Μακεδόνων

2. Arch. Anzeig., ἔ.ἀ., 178, ἀρ. 17 καὶ εἰκ. 47 (σ. 182) (Βλ. καὶ Δ. Κανατσούλη, ἔ.ἀ., ὑπόσημ. 2): Ἀγαθῆι Τύχηι | τὸ κοινόν | Μακεδόνων | Γαῖαν Ἰουλίαν | Κασσιανὴν | τὴν ἀρχιέρειαν | γυναικα | Μ(άρκον) Ἀδρηλίον | Κασσιανού | τοῦ μακεδο | νιάρχου.

3. IG X, 2, 1, ἀρ. 147 (Βλ. καὶ Mordtmann, AEM 17 (1894) 117, ἀρ. 1. H. Dessau, Inscriptiones Latinae Selectae, ἀρ. 9009. Παπαγεωργίου, ἔ.ἀ., 23 Σεπτεμβρίου 1906, ἀρ. 19. Δ. Κανατσούλη, ἔ.ἀ., 79, 3): B(ona) F(ortuna); | M. Aurel(ium) Cassi | anum, v(irum) e(gregium), prae | sidem pron(inciae) Daciae | Malvensis patrem | karissimum | MM Aurell(ii) Phi | lippus et Cassia | nus, trib(unus) coh(ortis) I | F(laviae) m(illiariae) Bryttonum | Malvensis (Θεσσαλονίκη).

1. Εἰς τὴν Βέροϊαν ἐκτὸς τῆς Παιονίδος φυλῆς μᾶς παραδίδονται ἀκόμη δύο ἄλλαι, ἡ Πευκαστικὴ φυλὴ καὶ μία ἄλλη, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα δὲν διεσώθη. Βλ. Δ. Κανατσούλη, Ἡ μακεδονικὴ πόλις, ἔ.ἀ., σ. 26.

Ὁ **Μᾶρκος) Αὐρήλιος Κασσιανός**¹, ὁ μόνος μακεδονίαρχης τῆς οἰκογενείας, μᾶς εἶναι γνωστός ἐκ δύο βωμῶν τῆς Βεροίας, τοὺς ὁποίους ἀνήγειρε τὸ κοινὸν τῶν Μακεδόνων, τὸν μὲν ἓνα πρὸς τιμὴν του, τὸν δὲ ἄλλον πρὸς τιμὴν τῆς συζύγου του Γαΐας Ἰουλίας Κασσιανῆς. Οὗτος εἰς τὸν ἰδικόν του βωμὸν φέρει τὸν πλήρη τίτλον *μακεδονίαρχης καὶ ἀγωνοθέτης τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων* εἰς τὸν τῆς συζύγου μόνον *μακεδονίαρχης*. Ἐκ τούτου βέβαια δὲν πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ Μ. Αὐρήλιος Κασσιανός εἰς ἄλλον χρόνον τῆς σταδιοδρομίας του ἔλαβε τὸ ἀξίωμα τοῦ μακεδονίαρχου, εἰς ἄλλον τὴν ἀγωνοθεσίαν τοῦ κοινοῦ, ὄχι μόνον διότι τὰ δύο αὐτὰ τιμητικὰ μνημεῖα ἐστήθησαν ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ταυτοχρόνως καὶ ἄρα εἶχε τότε αὐτὸς ἀμφοτέρους τοὺς τίτλους, ἀλλὰ πρὸς τούτοις δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι εἰς τὸ κοινὸν ὑπῆρχεν ἡ συνήθεια ὁ πρόεδρος αὐτοῦ (ἀρχιερεὺς τοῦ κοινοῦ ἢ μακεδονίαρχης) νὰ λαμβάνῃ συγχρόνως καὶ τὴν ἀγωνοθεσίαν αὐτοῦ, ἥτοι τὴν ὀργάνωσιν καὶ δαπάνην τῶν ἐπαρχιακῶν ἀγώνων. Εἶναι προφανές ὅτι ὁ δεῦτερος τίτλος παρελείφθη εἰς τὸ μνημεῖον τῆς συζύγου του διὰ λόγους συντομίας, ὅπως παρομοίως συνέβη καὶ εἰς τὸν Αὐρήλιον Δημοκρατιανὸν Κόρραγον, ὅστις εἰς τὸ ἰδικόν του μνημεῖον τιλοφορεῖται «μακεδονίαρχης καὶ ἀγωνοθέτης τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων», εἰς τὸ τῆς συζύγου του ὁμῶς μόνον «μακεδονίαρχης» (βλ. ἀνωτέρω), ὡς καὶ εἰς τὸν ἐκ Σερρῶν ἀρχιερέα τοῦ κοινοῦ Τι. Κλαύδιον Διογένη².

Ἐκ τῶν μέλη τῆς οἰκογενείας του γνωρίζομεν ἐκ τῶν αὐτῶν ἐπιγραφῶν μόνον τὴν σύζυγόν του **Γαΐαν Ἰουλίαν Κασσιανήν**, ἥτις διετελέσεν ἀρχιερεῖα, ὄχι βεβαίως τοῦ κοινοῦ, ἀλλὰ τοπικῆς τινος λατρείας (τῆς Βεροίας). Ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ παιονικοῦ Ἄργους τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος γνωρίζομεν κάποιον Ἰούλιον Κασσιανόν, τὸν κράτιστον, ἀλλὰ δὲν φαίνεται νὰ ἔχη σχέσιν τινὰ μὲ αὐτήν.

Μαρτυρία τις πρὸς χρονολόγησιν τῶν Κασσιανῶν εἰς τὸ κείμενον καὶ τῶν δύο ἐπιγραφῶν δὲν ὑπάρχει. Ἄν λάβωμεν ὁμῶς ὑπ' ὄψιν ὅτι οἱ βωμοὶ τῆς Βεροίας, τῶν ὁποίων αἱ ἐπιγραφαὶ ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸν Arch. Anzeiger τοῦ 1942, ἐξικνοῦνται μέχρι τῶν μέσων τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος, πρὸς δὲ ὅτι τὸ ὄνομα Μ. Αὐρήλιος εἶναι συνηθέστατον μετὰ τὸ edictum τοῦ Καρακάλλα (212 μ.Χ.), πρέπει νὰ τοποθετήσωμεν μὲ ἀρκετὴν πιθανότητα τὴν δρᾶσιν τῶν ὄχι πρὸ τοῦ πρώτου τετάρτου τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος.

1. Τὸ ὄνομα Κασσιανός ἀπαντᾷ συχνὰ εἰς τὴν Μακεδονίαν: ὡς Ἰούλιος Κασσιανός ἐκ τοῦ παιονικοῦ Ἄργους, Πόντιος Κασσιανός Πρόκλος ἐκ Θεσσαλονίκης, Μινέτειος Κασσιανός Φιλόξενος ἐκ Δερριόπου, Γαῖα Ἰουλία Κασσιανὴ ἐκ Βεροίας κ.ἄ. (βλ. Δ. Κανατσούλη, Μακεδονικὴ Προσωπογραφία passim).

2. Δήμιτσα, ἔ.ἄ., ἀρ. 811 καὶ 812. βλ. καὶ Δ. Κανατσούλη, Τὸ κοινόν, ἔ.ἄ., σ. 70/1.

Εἰς ἐπιγραφὴν τῆς Θεσσαλονίκης, ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη πρὸ ὀγδοήκοντα ἐτῶν ὑπὸ τοῦ Mordtmann (βλ. ἀρ. 3), μνημονεύεται τις M. Aurel(ius) Cassianus, ὁ ὁποῖος τιτλοφορεῖται εἰς τὸ μνημεῖον του v(ir) e(gregius) praeses (=ἡγεμῶν) provinciae Daciae Malvensis, καὶ οἱ δύο υἱοὶ του M. Aurel(ius) Cassianus καὶ ὁ M. Aurel(ius) Philippus, ὅστις διετέλεσε tribunus (=χιλίαρχος) cohortis primae Flaviae Bryttonum Malvensis. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀνάγεται ἐπίσης εἰς τὸν 3ον αἰῶνα, ὅπως καὶ αἱ δύο ἐπιγραφαὶ τῆς Βεροίας. Ποία ὅμως ἢ σχέσις μεταξὺ τοῦ M. Αὐρηλίου Κασσιανοῦ, τοῦ μακεδονιάρχου, καὶ τῶν Cassiani τῆς ἐπιγραφῆς τῆς Θεσσαλονίκης, δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ εἰπωμέν τι. Ὁ E d s o n ἐν IG, ἔ.ἀ. 60/1, ἀρ. 147, ταυτίζει τὸν M. Αὐρήλιον Κασσιανόν, τὸν μακεδονιάρχην, μὲ τὸν M. Aurelius Cassianus καὶ ἀποδίδει εἰς αὐτὸν ὅλους τοὺς τίτλους, πού σημειώνονται εἰς τὰς δύο ἐπιγραφάς, τῆς Βεροίας καὶ τῆς Θεσσαλονίκης, ἥτοι μακεδονιάρχης, ἀγωνοθέτης τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων, vir egregius, praeses provinciae Daciae Malvensis. Ἀλλὸ τότε διατὶ δὲν ἀναγράφονται ὅλοι οἱ τίτλοι αὐτοῦ εἰς μίαν ἐπιγραφὴν, τοῦλάχιστον εἰς τὴν λατινικὴν τῆς Θεσσαλονίκης, ἡ ὁποία θὰ πρέπει νὰ ἦτο ἢ μεταγενεστέρα. Ἡ παράλειψις αὕτη θὰ ἦτο ἀσυμβίβαστος μὲ τὴν κρατοῦσαν τότε τιτλομανίαν.

δ. Οἰκογένεια

Οὐαλεριανῶν

Πηγαι.

μακεδονιάρχης εἰς

Ἰ. Τουράτσογλου, ἔ.ἀ., 281/2 (βλ. καὶ L. Robert, REG 84 (1971) 454/5, ἀρ. 400): Ἀγαθῆ Τύχη· Ὑπὲρ ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ νίκης καὶ αἰωνίου διαμονῆς τοῦ μεγίστου καὶ θειοτάτου καὶ ἀηττήτου κυρίου ἡμῶν αὐτοκράτορος Καίσαρος M. Αὐρηλίου Σεουήρου [[Ἀλεξάνδρου]] Εὐσεβοῦς, Εὐτυχοῦς, Σεβαστοῦ, ἀρχιερέως μεγίστου, δημορχικῆς ἐξουσίας τὸ ὄγδοον, ὑπάτου τὸ Γ' πατρὸς πατρίδος καὶ ὑπὲρ τῆς ἱερωτάτης μητρὸς αὐτοῦ [[Ἰουλίας Μαμαίας]] Σεβαστῆς καὶ ὑπὲρ τοῦ σύμπαντος θείου οἴκου αὐτῶν καὶ ἱερᾶς συνκλήτου καὶ τῶν διασημοτάτων ἐπαρχῶν καὶ ἱερῶν στρατευμάτων καὶ δήμου τοῦ Ῥωμαίου, Οὐαλεριανός Φιλόξενος ὁ μακεδονιάρχης καὶ ἀρχιερεὺς τοῦ Σεβαστοῦ καὶ ἀγωνοθέτης τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνος Ἀλεξανδρείου καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Οὐαλεριανὴ Ἀμμία ἡ ἀρχιέρεια τῆς Σεβαστῆς ἐπιτελέσουσιν ἐν τῇ λαμπροτάτῃ μητροπόλει τῆς Μακεδονίας Βεροιαίων πόλει κνηγεσιῶν καὶ μονομαχιῶν ἡμέρας τρεῖς ἄρξονται δὲ τῶν φιλοτειμιῶν τῇ πρὸ Ζ' Καλ(ανδῶν) Ἰουλίῳ. Αὐτοκράτορι Καίσαρι M(άρκῳ) Αὐρηλίῳ Σεούρω(sic) [[Ἀλεξάνδρῳ]] Εὐσεβεῖ, Εὐτυχεῖ, Σεβαστῶ τὸ Γ' καὶ Κλ. Κασσίῳ Δίῳ τὸ Β' ὑπάτοις, ἐλλήνικῃ δὲ ἔτους ΞΣ σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΣΤΟΤ, Πανήμου ΕΙ. Εὐτυχεῖτε.

Ὁ **Οὐαλεριανὸς Φιλόξενος**, ὁ μακεδονίαρχης, μᾶς εἶναι γνωστὸς ἀπὸ τὴν ὡς ἄνω, προσφάτως, εὐρεθεῖσαν ἐπιγραφὴν εἰς τὴν Βέροϊαν. Ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι σχεδὸν πανομοιότυπος πρὸς τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν τοῦ μακεδονίαρχου Λ. Σεπτιμίου Ἰνστειανοῦ Ἀλεξάνδρου. Καὶ ἐδῶ ὁ μακεδονίαρχης Οὐαλεριανὸς Φιλόξενος μαζί με τὴν σύζυγόν του Οὐαλεριανὴν Ἀμμίαν, τὴν ἀρχιέρειαν τῆς Σεβαστῆς, διοργάνωσε καὶ ἐχρηματοδότησε τοὺς ἐπὶ τριήμερον διαρκέσαντας ἀπὸ 25ης μέχρι καὶ τῆς 27ης Ἰουνίου 229 μ.Χ. ἀγῶνας, τὰ Ἀλεξάνδρεια. Οἱ ἀγῶνες διεξήχθησαν εἰς τὴν ἔδραν τοῦ κοινοῦ Βέροϊαν (ἐν τῇ λαμπροτάτῃ μητροπόλει τῆς Μακεδονίας Βεροιαίων πόλει) μὲ μονομαχίας καὶ κυνηγέσια. Ὁ Οὐαλεριανὸς Φιλόξενος ἐκτὸς τοῦ ἐπαρχιακοῦ τίτλου *μακεδονίαρχης καὶ ἀγνοθέτης τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων* ἔχει καὶ ἕναν ἄλλον ἀρχιερεὺς τοῦ Σεβαστοῦ. Καὶ ἐδῶ ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι εἴπομεν περὶ τοῦ Ἰνστειανοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅτι ὁ τίτλος οὗτος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ταυτίζεται μετὰ τὸν ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων, ἀλλ' ἀπλῶς ἦτο ἀρχιερεὺς τῆς τοπικῆς αὐτοκρατορολοτρείας, πιθανώτατα τῆς πόλεως Βεροίας. Ἡ μακεδονιαρχία τοῦ Οὐαλεριανοῦ Φιλοξένου ὀρίζεται ἐπακριβῶς εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τὸ ἔτος 228/9 μ.Χ.

Ἡ σύζυγός του **Οὐαλεριανὴ Ἀμμία** φέρει τὸν τίτλον τῆς ἀρχιερείας τοπικῆς τινος λατρείας ὄχι τῆς αὐτοκρατορολατρείας. Καὶ αὐτὴ συνείργησεν μετὰ τοῦ ἀνδρὸς εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐπαρχιακῶν ἀγῶνων.

ε. Κλαύδιος Λυσίμαχος

Πηγαί.

μακεδονίαρχης εἰς

Arch. Anzeig, ἔ.ἀ., 175, ἀρ. 2 (βλ. καὶ Μακαρόνας, Χρονικά ἀρχαιολογικά, Μακεδονικά Β (1941-52) 627, σημ. 2. Δ. Κανατσούλη, Τὸ κοινόν, ἔ.ἀ. 83, ὑπόσημ. 1): *Κατὰ τὸ δόξαν/τοῖς συνέδροις/Κλαύδιον Λυσίμαχον¹ τὸν μα/κεδονίαρχην/Πρεῖσκος Νεικό/λαος Ἀντίγονος τὸν θεῖον.*

Ὁ **Κλαύδιος Λυσίμαχος** μᾶς εἶναι γνωστὸς ἀπὸ βωμὸν τῆς Βεροίας, τὸν ὁποῖον ἀνέθηκε μετ' ἀπόφασιν τοῦ ἐπαρχιακοῦ συνεδρίου πρὸς τιμὴν του ὁ ἀνεψιὸς **Πρεῖσκος Νικόλαος Ἀντίγονος**. Οὗτος ἐκτὸς τοῦ «μακεδονίαρχου» οὐδένα ἄλλον τίτλον ἔχει, οὔτε ἐπαρχιακὸν οὔτε δημοτικόν. Ἐπίσης ἐκτὸς τοῦ ἀνεψιοῦ του οὐδὲν ἄλλο μέλος τῆς οἰκογενείας του μᾶς παραδίδεται. Περὶ τοῦ χρόνου τῆς δράσεως τοῦ μακεδονίαρχου δὲν ἠμποροῦμεν νὰ εἰπωμέν τι.

1. Ἡ ἐπιγραφὴ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο εἶχεν ἐκδοθῆ πλημμελῶς, παραλειφθέντος τοῦ δευτέρου ὀνόματος τοῦ μακεδονίαρχου «ΛΥΣΙΜΑΧΟΝ». Τὴν συμπλήρωσιν ἔκαμεν ὁ Μακαρόνας, ἔ.ἀ.

ζ. Αἶλ(ιος) Κυῆτος
ζ' Τυρράνιος Αἰλιανός

Πηγαί.

μακεδονiάρχαι δύο

J. M. R. C o r m a c k, J. R. St. 33 (1943) 42 (βλ. καὶ Δ. Κ α ν α τ σ ο ὄ λ η, ἔ.ἀ., 76, ὑποσημ. 1. J. H. R o b e r t, REG 57 (1944) 214, 124):.... ◊|A\ V ...
... TEM corroboraremus quod\EC DERE debuimus, ne quis|....quam
quaestionem; nam|.... IT denotatus provocabit |.... ATEM nostram|rasura|....
Αἶλ(ιος) Κυῆτος ὁ ἀξιολογώτατος [μακεδονiάρχ]ης καὶ Τυρράνιος Αἰλιανός
[.... ὁ ἀξι]ολογώτατος μακεδονiάρχης [.....]| ΔΩΡΟΣ.

Οἱ μακεδονiάρχαι Αἶλ(ιος) Κυῆτος¹ καὶ Τυρράνιος² Αἰλιανός, μᾶς εἶναι γνωστοὶ ἀπὸ μίαν δίγλωσσον, λίαν ἐφθαρμένην, ἐπιγραφὴν τῆς Βεροίας, δημοσιευθεῖσαν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ C o r m a c k, J. R. St 33 (1943) 40, ἀρ. 2. Ἡ ἐπιγραφὴ πιθανῶς περιελάμβανε κοινοποίησιν διαταγῆς ρωμαϊκῆς τινος ἀρχῆς (τοῦ διοικητοῦ τῆς Μακεδονίας ἢ τοῦ αὐτοκράτορος). Ἐπειδὴ ἡ κοινοποίησις ἐγένετο ὑπὸ μακεδονiαρχῶν, θὰ πρέπει ἡ διαταγὴ νὰ εἶχε σχέσιν μὲ τὸ κοινὸν ἢ νὰ ἀπευθύνετο πρὸς αὐτό. Τί ἀκριβῶς περιελάμβανεν αὕτη, ἀπὸ τὰ ἀσημαντα ὑπολείμματα τῆς ἐπιγραφῆς οὐδὲν ἠμποροῦμεν νὰ συμπεράνωμεν. Ἡ παρουσία ὁμῶς δύο τοῦλάχιστον μακεδονiαρχῶν τοῦ κοινοῦ ἐν αὐτῇ δεικνύει ὅτι οὗτοι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἦσαν ἐν ἐνεργείᾳ καὶ οἱ δύο κατὰ τὸν χρόνον τῆς δημοσιεύσεως τῆς διαταγῆς, ἀφοῦ εἷς κατ' ἔτος ἦτο πρόεδρος τοῦ κοινοῦ. Πιθανὸν νὰ ἦτο ὁ ἐν ἐνεργείᾳ μακεδονiάρχης καὶ ὁ προκάτοχός του.

Πλὴν τῶν ὀνομάτων τῶν δύο μακεδονiαρχῶν καὶ τοῦ τίτλου των οὐδὲν ἄλλο γνωρίζομεν περὶ αὐτῶν καὶ τῶν οἰκογενειῶν των.

Ὁ C o r m a c k, ἔ.ἀ. 42, συμπεραίνει ἐκ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν (Ael(ius) Quietus καὶ Tyrrannius Aelianus) ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἴσως εἶναι κατὰ τι προγενεστέρα τῶν ἐπιγραφῶν τῶν μακεδονiαρχῶν, αἱ ὁποῖαι ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ

1. Ὁ τύπος τοῦ ρωμαϊκοῦ ὀνόματος Κυῆτος (ἐκ τοῦ λατ. Quietus) συχνὰ ἀπαντᾷ εἰς τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς καὶ τὰς ἐπιγραφάς τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων: Τίτος Αὐρήλιος Κυῆτος (80-81 μ.Χ.), D e s s a u, ILS ἀρ. 8796. Π. Ἀβίδιος Κυῆτος (82-107 μ.Χ.), Ditt. Syll. II³, ἀρ. 822. Πλούτ. Ἡθικ. 632a. PIR I³, ἀρ. 1410. Μαῦρος Λούσιος Κυῆτος (112/3 μ.Χ.), Κασσ. Δίων. 68,32. Ἀουίδιος Κυῆτος (καὶ Κυῆτος) (125-127 μ.Χ.), OGIS II, ἀρ. 502. PIR I³, 1409. Γ. Ἰούλιος Κυῆτος (138 μ.Χ.), SEG 1, 75, ἀρ. 330, B47. Ὑπάρχει καὶ τύπος Κ[υ]ιῆτος (6ος μ.Χ. αἰ.), Oxyg. papyg XVI, 2019, 17 καὶ Κουαίτος (260-261 μ.Χ.), MAMA V, ἀρ. 199. Εἰς τὴν Μακεδονίαν τὸ ὄνομα ἐμφανίζεται μόνον εἰς ἐπιγραφὴν τῆς Θεσσαλονίκης, IG X, 2, 1, ἀρ. 512, 10 (2ος ἢ 3ος αἰ.) καὶ τοῦ Ἰσβόρου, Δ ἡ μ ι τ σ α, ἔ.ἀ., ἀρ. 302=Ath. Mitt. 50 (1925) 136.

2. Τὸ ὄνομα Τυρράνιος, ὡς καὶ οἱ τύποι Τυρράννας, Τυρανός καὶ τὸ θηλ. Τυρρανίς ἀπαντοῦν καὶ ἄλλοι εἰς μακεδονικὰς ἐπιγραφάς. Βλ. Δ ἡ μ ι τ σ α, ἔ.ἀ., ἀρ. 234. «Ἀθηνᾶ», τ. 25 (1913), σ. 458, ἀρ. 64. Γ. Οἰκονόμου, Ἐπιγραφαὶ Μακεδονίας, 16, ἀρ. 12. IG, ἔ.ἀ. 863.

τοῦ Π. Παπαγεωργίου, πλεῖσται τῶν ὁποίων φαίνεται ὅτι ἀνήκον εἰς τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος. Ἐν τούτοις ἄλλο σημεῖον τῆς ἐπιγραφῆς μᾶς ἀναγκάζει νὰ τὴν τοποθετήσωμεν ἀργότερον. Ἐν αὐτῇ δις γίνεται χρῆσις τοῦ τιμητικοῦ ἐπιθέτου *ἀξιολογώτατος*. Τὸ ἐπίθετον τοῦτο, ὅπως εἴπομεν ἀνωτέρω, εἰς οὐδεμίαν τῶν χρονολογημένων ἢ δυναμένων νὰ χρονολογηθοῦν ἐπιγραφῶν συναντῶμεν ἐνωρίτερον τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος. Κατὰ ταῦτα καὶ τὴν προκειμένην ἐπιγραφὴν πρέπει νὰ τοποθετήσωμεν μᾶλλον εἰς τὸν 3ον αἰῶνα, κατὰ τοὺς J. - L. R o b e r t, ἔ.ἀ., εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Σεβήρων.

Γ. ΒΙΣΑΛΤΙΑ (ΒΕΡΓΗ)

Οἰκογένεια

Ἰουλίων

Πηγαί.

μακεδονίαρχοι δύο

J. R o g e r , Inscriptions de la région du Strymon, R.A. 24 (1945) 40 (Βλ. καὶ J. H. St. 67 (1945) 111. C h. E d s o n, ἔ.ἀ., 195, 35. Δ. Κ α ν α τ σ ο ὕ λ η, Τὸ κοινόν, ἔ.ἀ., 82 /8,3): *Ἰούλιον Μᾶρκον |μακεδονίαρχην, Ἰουλίον Ἰγγενοῦ |μακεδονίαρχου |καὶ ἱεροφάντου |καὶ πρῶτον τοῦ ἔθνοῦς ὄν, Ἰούλ(ιος) Νει|κοπολιανὸς τὸν |γλυκύτατον πατέρα. |Εὐτυχῶς* (Κοπάτσι Ἀνατολικῆς Μακεδονίας).

Ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Ἰουλίων μᾶς εἶναι γνωστοὶ δύο μακεδονίαρχοι:

1. Ὁ Ἰούλιος Ἰγγενὸς¹ καὶ ὁ υἱὸς του
2. Ἰούλιος Μᾶρκος. Καὶ τοὺς δύο γνωρίζομεν ἀπὸ μίαν μεγάλην ἐπιτύμβιον βάσιν², τὴν ὁποίαν πρὸς τιμὴν τοῦ δευτέρου ἀνέθηκεν ὁ υἱὸς του Ἰούλιος Νεικοπολιανός. Ἐν αὐτῇ τιτλοφορεῖται ὁ μὲν Ἰούλιος Ἰγγενὸς *μακεδονίαρχης* καὶ *ἱεροφάντης*³, προφανῶς τοῦ κοινοῦ, καὶ *πρῶτος τοῦ ἔθνοῦς*, ὁ δὲ Ἰούλιος Μᾶρκος μόνον *μακεδονίαρχης*. Ὁ Ἰούλιος Νεικοπολιανός φαίνεται ὅτι οὐδὲν ἀξίωμα εἶχε, τοῦλάχιστον μέχρι τῆς ἀναθέσεως τοῦ μνημείου.

1. Τὸ ὄνομα Ἰγγενὸς (ἐκ τοῦ λατ. Ingenus) συναντῶμεν εἰς ἐπιγραφὴν τῆς Θεσσαλονίκης Ἐρέντιος Ἰγγένου IG, ἔ.ἀ., ἀρ. 241, Β 8. Ὁ συνδυασμὸς τῶν ὀνομάτων Iulius Ingenus (-uus) καί, μὲ τὸ praenomen, C. Iulius Ingenus, εἶναι πολὺ συνήθης εἰς τὰς ἐπιγραφάς. Βλ. D e s s a u, ILS ἀρ. 2143. 2156. 2380. 2763. 7150. Jahresh. 23 (1926) 120 /1, ἀρ. 4 (Beibl.).

2. Ἐτσι τοῦλάχιστον χαρακτηρίζει τὸ μνημεῖον ὁ ἐκδότης τῆς ἐπιγραφῆς J. R o g e r, ἔ.ἀ., σ. 40. Ὁ E d s o n, ἔ.ἀ., σ. 195, 37, πιστεύει ὅτι πρόκειται περὶ τιμητικοῦ βωμοῦ.

3. Ἀνωτέρω εἴπομεν ὅτι ἡ ἱεροφαντία τοῦ Κλαυδίου Μένωνος ἔχει σχέσιν μὲ τοπικὴν τινα λατρείαν καὶ ἀνεπτύξαμεν τοὺς λόγους. Εἰς τὴν περίπτωσιν ὅμως τοῦ Ἰουλίου Ἰγγενοῦ, ἐπειδὴ ἡ ἱεροφαντία του συνδέεται μὲ ἄλλα ἀξιώματα τοῦ κοινοῦ, «μακεδονίαρχης», «πρῶτος τοῦ ἔθνοῦς», πρέπει νὰ τὴν συσχετίσωμεν μὲ τὴν ἐπαρχιακὴν λατρείαν, ὄχι μὲ τὴν τοπικὴν.

*Άλλως με την τιτλομανίαν τῆς ἐποχῆς δὲν θὰ ἀπέφευγε νὰ τὸ δηλώσῃ. Οἱ Ἰούλιοι αὐτοί, ὅπως οἱ Κλαύδιοι τῆς Βεροίας, οἱ Μαρεινιανοὶ Φίλιπποι καὶ οἱ Σιλβανοί, φαίνεται ὅτι ἀνήκον εἰς τὰς εὐγενεῖς καὶ εὐπόρους ἐκεῖνας οἰκογενεῖας τῆς Μακεδονίας, τῶν ὁποίων τὰ μέλη ἐλάμβανον ἀξιώματα τοῦ κοινοῦ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ὅπως ἐδῶ πατὴρ καὶ υἱός.

Ἐπειδὴ τὸ ἐπιτύμβιον εὐρέθη εἰς χωρίον τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας (Κοπάτσι), πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἡ οἰκογένεια κατήγετο ἀπὸ μίαν τῶν πόλεων τῆς περιοχῆς, ἴσως ἀπὸ τὴν Βέργην τῆς Βισαλτίας.

Οἰκογένεια Ἰουλίων

Ἰούλιος Ἰνγενὸς
μακεδονιάρχης,
ἱεροφάντης,
πρῶτος τοῦ ἔθνους.

|
Ἰούλιος Μάρκος
μακεδονιάρχης.

|
Ἰούλιος Νεικοπολιανός.

Δ' ΣΤΥΒΕΡΡΑ

Οἰκογένεια
Σιλβανῶν

Πηγαί.

μακεδονιάρχαι τρεῖς

1. IG, ἔ.ἄ., ἀρ. 172 (βλ. καὶ Π. Παπαγεωργίου, ἔ.ἄ., ἀρ. 37=Θεσσαλον. κατεσφρ. βιβλ. 3,1. REG 20 (1907) 70. Πελεκίδη, ἔ.ἄ., 77, 1. Δ. Κανατσούλη, Τὸ κοινόν, ἔ.ἄ., 89,3): Ἡ πόλις· |Σιλβανὸν |Κέλερα τὸν |μακεδονι |ἀρχην, υἱὸν |Σιλβανοῦ |Νεικολάου |τοῦ μακεδο |νιάρχου |καὶ πρῶτον |τῆς ἐπαρχ |είας (Θεσσαλονίκη).

2. Arch. Angeig., ἔ.ἄ., ἀρ. 22 (βλ. καὶ Δ. Κανατσούλη, ἔ.ἄ., 89, 4): Σεπτιμίαν |Σιλβανὴν Κε |λερείνην θυ |γατέρα Σεπτιμί |ου Σιλβανοῦ |Κέλερος τοῦ |μακεδονιάρχου |καὶ Αὐρηλίας |Τρεβωνίας Νικο |μάχης τῆς ἀρχι |ερείας (Βέροια).

3. F. Parazoglou, *Ziva Antika III* (1953) 214: Ἡ πατρίς· |Σ(επτί- μιον) Σιλβανὸν Νικό |μαχον, υἱὸν Σ(επτίμιον) Σιλ |βανοῦ Κέλερος τοῦ |μακεδονιάρχου |καὶ Α(ουκίας) Αὐρηλίας |Τρεβωνί |ας Νικομάχης τῆς ἀρχι |ερείας, ἔκγονο <ν> |Σιλβα |νοῦ Νικολάου τοῦ λαμ |προτάτου ὑπατικοῦ |καὶ Σιλβανοῦ

Κλαυδιανοῦ τοῦ μακεδονίαρχου. / Ἐπιδόντων τὸ ἀνάλωμα τῶν γονέων (Στύβερρα).

Μία ἄλλη μεγάλη οἰκογένεια, ἡ ὁποία εἶχε σημαντικὴν δρᾶσιν εἰς τὴν κοινοτικὴν ζωὴν τῆς μακεδονικῆς πόλεως καὶ εἰς τὴν ἐπαρχιακὴν ὀργάνωσιν τῶν Μακεδόνων, ἦσαν οἱ Σιλβανοί. Παλαιότερον ἐπιστεύετο ὅτι αὕτη κατήγετο ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην, ἐπειδὴ μία μόνον ἐπιγραφικὴ μαρτυρία περὶ αὐτῆς ὑπῆρχεν ἀπὸ τὴν πόλιν ταύτην. Ἐσχάτως (1953) ὅμως ἤλθεν εἰς φῶς ἐπιγραφή, εὑρεθεῖσα εἰς τὸ Σερίγονο τῆς Σερβίας, τὴν παλαιὰν Στύβερραν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀνετίθετο τιμητικὸν μνημεῖον ὑπὸ τῆς πόλεως δι' ἓν μέλος τῆς οἰκογενείας, τὸν Σ. Σιλβανὸν Νικόμαχον. Ἐπειδὴ ἡ πόλις χαρακτηρίζεται *ἡ πατρίς*, εἶναι πολὺ πιθανὸν νὰ κατήγετο ἀπ' αὐτὴν ὄχι μόνον ὁ τιμώμενος, ἀλλ' ὅλη ἡ οἰκογένεια, τοσοῦτω μᾶλλον, καθ' ὅσον εἰς τὸ τιμητικὸν μνημεῖον τοῦ πατρὸς του Σ. Σιλβανοῦ Κέλερος, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην, ἡ τιμῶσα ἀρχὴ χαρακτηρίζεται *ἡ πόλις* ὄχι ἡ πατρίς¹. Ἡ οἰκογένεια τῶν Σιλβανῶν ἦτο, φαίνεται, παμμακεδονικῆς προβολῆς. Τὰ τιμητικὰ μνημεῖα προέρχονται ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς Μακεδονίας, ἀπὸ τὴν πρωτεύουσάν τῆς ἐπαρχίας Θεσσαλονίκην, ἀπὸ τὸ κέντρον τοῦ κοινοῦ Βέροιαν καὶ ἀπὸ τὴν πόλιν τῆς Δερριόπου (Ἄνω Μακεδονία) Στύβερραν. Τρεῖς μακεδονίαρχοι, πρᾶγμα σπάνιον, ἀνέδειξεν ἡ οἰκογένεια ἐντὸς δύο γενεῶν. Οὗτοι ἦσαν: Ὁ Σιλβανὸς Νικόλαος (I), τὸ πρῶτον γνωστὸν μέλος τῆς οἰκογενείας, ὁ Σεπτίμιος Σιλβανὸς Κέλερ, υἱὸς του, καὶ ὁ Σιλβανὸς Κλαυδιανός, ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου καὶ υἱὸς τοῦ πρώτου.

1. Ὁ **Σιλβανὸς Νικόλαος (I)** μᾶς εἶναι γνωστὸς ἀπὸ τὸν βωμὸν τοῦ υἱοῦ του, ὅστις εὑρέθη εἰς τὴν Θεσσαλονίκην (ἀρ. 1), καὶ ἕτερον ἀπὸ τὴν Στύβερραν (ἀρ. 2). Οὗτος ἐκτὸς τοῦ μακεδονίαρχου φέρει εἰς ἀμφοτέρους τοὺς βωμοὺς καὶ τὸν τιμητικὸν τίτλον *πρῶτος τῆς ἐπαρχίας*², ἓνα τίτλον, τὸν ὁποῖον τὸ κοινὸν ἐχορήγει εἰς ἀνεγνωρισμένης ἀξίας ἄνδρας ἢ ἐπιδείξαντας ἐξαιρετικὴν δρᾶσιν.

2. Ὁ **Σεπτίμιος Σιλβανὸς Κέλερ** εἶναι γνωστὸς ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρω δύο βωμοὺς καὶ ἀπὸ τρίτον, εὑρεθέντα εἰς τὴν Βέροιαν. Καὶ εἰς τοὺς τρεῖς φέρει τὸν τίτλον τοῦ μακεδονίαρχου καὶ οὐδένα ἄλλον.

3. Τὸν **Σιλβανὸν Κλαυδιανὸν** γνωρίζομεν μόνον ἀπὸ τὴν τελευταίαν ἐπιγραφὴν τῆς Στύβερρας. Οὕτω προσετέθη καὶ τρίτος μακεδονίαρχος εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Σιλβανῶν καὶ ἐπλουτίσθη κατὰ ἓνα ἐπὶ πλέον ὁ πίναξ τῶν μακεδονιαρχῶν.

1. Ἀντιθέτως εἰς πολλὰ τιμητικὰ μνημεῖα ἀποδεδειγμένως Θεσσαλονικέων ἡ πόλις χαρακτηρίζεται *ἡ πατρίς*. Βλ. IG, ἔ.ἀ., ἀρ. 153. 155. 157. 158. 159. 163. 168.169 κ.ά.

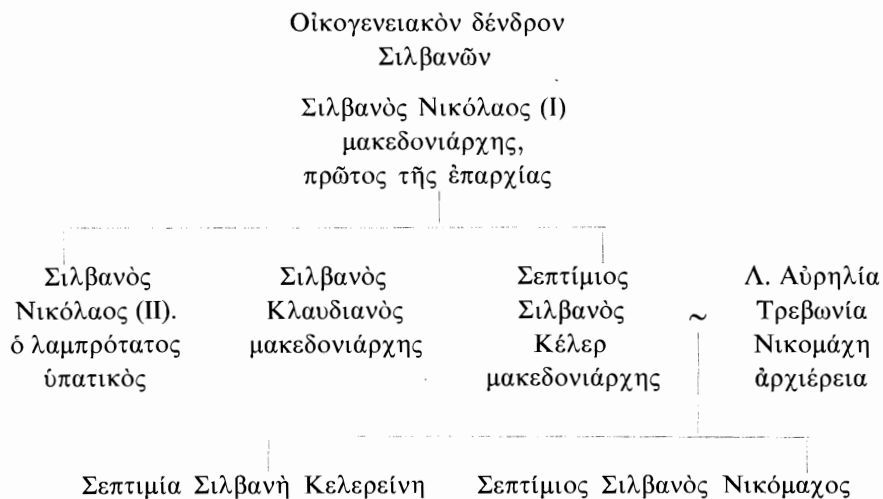
2. Παρόμοιον τιμητικὸν τίτλον: *πρῶτος τοῦ ἔθνους* εἶχε λάβει, ὅπως εἶδομεν ἀνωτέρω, καὶ ὁ μακεδονίαρχος Ἰούλιος Ἰνγενός. Περί τῶν τιμητικῶν τίτλων, οἱ ὅποιοι ἐχορηγοῦντο ὑπὸ τοῦ κοινοῦ καὶ τῶν πόλεων, βλ. Δ. Κανατσούλη, ἔ.ἀ., σ. 46.

Πλήν τῶν ἀνωτέρω ἀξιωματούχων τοῦ κοινοῦ ἀπὸ τὰς ἰδίας ἐπιγραφὰς γνωρίζομεν καὶ ἄλλα μέλη τῆς οἰκογενείας, τὰ ὅποια ἠσχολήθησαν μὲ τὰ κοινὰ τῆς πόλεως.

Οὕτως ἡ σύζυγος τοῦ Σεπτιμίου Σιλβανοῦ Κέλερος ἢ **Λ(ουκία)¹ Αὐρηλία Τρεβωνία Νικομάχη** διετέλεσεν ἀρχιέρεια τοπικῆς τινος λατρείας, ἄγνωστον ποίας πόλεως. Περισσότερα περὶ αὐτῆς δὲν γνωρίζομεν. Τέκνα αὐτῆς καὶ τοῦ μακεδονιάρχου Σεπτιμίου Σιλβανοῦ Κέλερος, ἦσαν ἡ **Σεπτιμία Σιλβανὴ Κελερεῖνη**, εἰς τιμὴν τῆς ὁποίας εἶχεν ἀνατεθῆ μνημεῖον εἰς τὴν Βέροϊαν, καὶ ὁ **Σεπτίμιος Σιλβανὸς Νικόμαχος²**, τὸν ὁποῖον, καθὼς εἶδομεν, ἐτίμησε διὰ μνημείου ἢ πατρὶς του. Καὶ οἱ δύο οὐδένα τίτλον ἢ ἀξίωμα ἔχουν. Ἐνας υἱὸς τοῦ Σιλβανοῦ Νικολάου (I) καὶ ἀδελφὸς τοῦ Σεπτιμίου Σιλβανοῦ Κέλερος καὶ τοῦ Σιλβανοῦ Κλαυδιανοῦ, ὁ **Σιλβανὸς Νικόλαος (II)**, διετέλεσεν ὑπάτος, ἄγνωστον πότε. Εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ ἀνεψιοῦ του τιτλοφορεῖται ὁ *λαμπρότατος ὑπατικός*.

Ὅπως βλέπομεν, ἡ οἰκογένεια ἀνέδειξε τρεῖς μακεδονιάρχας, ἓνα ὑπατικὸν καὶ μίαν μόνον ἀρχιέρειαν τοπικῆς λατρείας. Ἡ ἀπόκτησις τόσων ὑψηλῶν ἀξιωμάτων καθίστα, φαίνεται, τοὺς Σιλβανοὺς ἀπροθύμους νὰ ἐπιδοθοῦν εἰς τὰ κοινὰ τῆς πόλεως. Ἴσως ἔτσι ἐξηγεῖται, διατὶ οἱ μακεδονιάρχαι οὐδὲν ἀξίωμα τοπικὸν ἢ δημοτικὸν ἔλαβον.

Ἡ οἰκογένεια ἔδρασε τὸν 3ον μ.Χ. αἰῶνα.

1. Τὸ praenomen Λ(ουκία) λείπει ἀπὸ τὸν βωμὸν τῆς Βεροίας, ὑπάρχει ὁμοίως εἰς τὸν τῆς Στυβέρρας.

2. Τὸ ὄνομα «Νικόμαχος» πρέπει οὗτος νὰ ἔλαβεν ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν τῆς μητρὸς του, τὰ ἄλλα δύο ἀπὸ τὸν πατέρα του.

Ε'. ΕΛΙΜΕΙΑ

Δομίτιος Εὐρύδικος

Πηγαί.

μακεδονiάρχης εἷς

1. Arch. Anzeig., ἔ.ἄ., 176, ἀρ. 9 καὶ εἰκ. 42 (σ. 179) (βλ. καὶ REG 55 (1942) 343, ἀρ. 96. R.A. 26 (1946) 217, ἀρ. 180. L. R o b e r t, Hellenica V (1948) 29 καὶ Δ. Κ α ν α τ σ ο ὕ λ η, ἔ.ἄ., 80, 2): ᾽Αγαθῆι Τύχηι / [κατὰ τὸ δόξαν τῶ / λαμπροτάτῳ συννε] ᾽δριῶ Λικίνιον / ᾽Ρουφείνον τὸν ὑπατικόν, συναγο / ρεύσαντα τῆ ἐπαρ / χείᾳ περὶ τῆς συντε / λείας τῶν Θεσσαλῶν, / Δομίτιος Εὐρύ / δικος / ὁ μακεδονiάρχης / ἐκ τῶν ἑαυτοῦ (Βέροια).

2. C h. E d s o n, Cults of Thessalonica (Macedonica III) ἐν Harv. Theol. Review 41 (1948) 196 (βλ. καὶ REG 63 (1950) 171 (Bull. épigr.) καὶ Δ. Κ α ν α τ σ ο ὕ λ η, ἔ.ἄ., 80): Δομίτιος Εὐρύ[δικος] / ὁ μακεδονiάρχης / καὶ ἀρχιε / ρεὺς κα(ι) πρῆσ / βυτεράρχης τῶν ᾽Ολυμ / πίων καὶ ἱεροφάντη[ς] (Βελβενδὸς Δ. Μακεδονίας).

Δομίτιος Εὐρύδικος, μοναδικὸς μακεδονiάρχης ἐκ τῆς ᾽Ελιμιώτιδος. Εἶναι γνωστὸς ἀπὸ δύο ἐπιγραφὰς διαφόρου προελεύσεως. Ἡ μία εὐρέθη εἰς τὴν Βέροιαν καὶ ἀνήκει εἰς μνημεῖον (βωμόν), τὸ ὁποῖον ἀνήγειρεν ἰδία δαπάνῃ ὁ ἴδιος ὁ Δομίτιος Εὐρύδικος μετ' ἀπόφασιν τοῦ ἐπαρχιακοῦ συμβουλίου (*συνέδριον*) πρὸς τιμὴν τοῦ νομομαθοῦς Λικινίου Ρουφείνου, ἐπειδὴ οὗτος εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς φορολογίας (*συντελείας*)² τῶν Θεσσαλῶν συνηγόρησεν ὑπὲρ τῆς ἐπαρχίας. Ἡ ἄλλη ἐπὶ μαρμαρίνης βάσεως προέρχεται ἀπὸ τὸν Βελβενδὸν (παρὰ τὰ Σέρβια) καὶ ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Κ. Π α π α κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο υ πλημμελῶς εἰς τὴν ἡμερησίαν ἐφημερίδα τῆς Κοζάνης «Λαϊκὸς ἀγὼν» τῆς 25ης Φεβρουαρίου 1934, κατόπιν δὲ μετὰ προσωπικὴν ἐξέτασιν τοῦ λίθου (1937), ἐφ' οὗ ἦτο χαραγμένη ἡ ἐπιγραφή, ἀνεδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ C h. E d s o n, ὡς ἀνωτέρω. Δυστυχῶς δὲν γνωρίζομεν πρὸς ποῖον σκοπὸν ἐστήθη τὸ μνημεῖον, ὑπὸ ποίας συνθήκας καὶ ὑπὸ τίνων. Τὸ μόνον, τὸ ὁποῖον ἠμποροῦμεν νὰ εἰπώμεν, εἶναι ὅτι τὸ πλῆθος τῶν ἀξιωματῶν καὶ τῶν τιμῶν, ποὺ παρατηροῦμεν καὶ εἰς τὰς δύο ἐπιγραφὰς, δεικνύει τὴν ἐξέχουσαν θέσιν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ μακεδονiάρχης οὗτος εἰς τὴν ἐπαρχίαν. Διετέλεσεν δηλ. μακεδονiάρχης, ἀρχιερεὺς, πρεσβυτεράρχης τῶν ᾽Ολυμπίων καὶ ἱεροφάντης. Ἐκ τῶν ἀξιωματῶν τούτων τὸ μὲν τοῦ μακεδονiάρχου, τοῦ πρεσβυτεράρχου καὶ πιθανάτατα τοῦ ἱεροφάντου ἀνήκον ἢ εἶχον

1. Τοὺς δύο ἐν ἀγκύλαις στίχους, τοὺς ὁποίους, ὡς βλέπει τις ἐπὶ τοῦ διατηρηθέντος ἀθίκτου χώρου μεταξὺ τοῦ στ. 1 καὶ 4, ἐλησμόνησε νὰ χαράξῃ ἢ δι' ἄλλον τινὰ λόγον ἄφῃσεν ὁ λιθοξόος, ἀποκατέστησεν ὁ L. R o b e r t, REG, ἔ.ἄ. (βλ. καὶ «Hellenica», τ. V (1948), σ. 29. X. Μ α κ α ρ ὀ ν α, Χρονικὰ ἀρχαιολογικά, «Μακεδονικά», τ. Β' (1941-52), σ. 627, 2).

2. Παράλληλον παράδειγμα βλ. ἐν IGR IV, ἀρ. 1664: εἰς τὴν τῶν *Τειρηγῶν συντελείαν*.

σχέσιν μετὸ κοινόν, ἢ ἀρχιερωσύνη ὅμως δεόν να ἀναχθῆ, ὅπως τῆς Αἰλίας Ἀλεξάνδρας καὶ τῆς Γαΐας Ἰουλίας Κασσιανῆς, συζύγων μακεδονιαρχῶν, μᾶλλον εἰς τοπικὴν λατρείαν ἢ ἔστω καὶ εἰς τοπικὴν αὐτοκρατορολατρείαν, ὅπως τῶν μακεδονιαρχῶν Λ. Σεπτιμίου Ἰνστειανοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ Οὐαλερίου Φιλοξένου ἢ ἀρχιερωσύνη τοῦ Σεβαστοῦ. Ὡς πρεσβυτεράρχης τῶν Ὀλυμπίων¹ ὁ Δομίτιος Εὐρύδικος πρέπει να ἦτο οἰκονομικός τις χορηγὸς τῶν ἐπαρχιακῶν ἀγώνων τοῦ κοινοῦ, ἐννοεῖται ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ προέδρου αὐτοῦ.

Πρὸς καθορισμὸν τῆς ἐποχῆς του ὑπάρχουν δύο βέβαιαι μαρτυρίαί, ἢ μνεῖα τῶν Ὀλυμπίων, δηλ. τῶν ἐπαρχιακῶν ἀγώνων τῆς Βεροίας, εἰς τὴν μίαν ἐπιγραφὴν, καὶ ἢ παρουσία τοῦ γνωστοῦ νομομαθοῦς Λικινίου Ρουφεῖνου², εἰς τὴν ἑτέραν. Τὰ Ὀλύμπια γνωρίζομεν ὅτι καθιερώθησαν τὸ πρῶτον ἐπὶ Γορδιανοῦ Γ' τὸ 242 μ.Χ. Ὅθεν ὁ Δομίτιος τὸ 242 τοῦλάχιστον εὐρίσκετο ἐν δράσει, ἦτο δηλ. πρεσβυτεράρχης τῶν Ὀλυμπίων. Ἡ ἐπιγραφὴ τῆς Βεροίας, ἔνθα ἀναφέρεται ὁ Λικίνιος Ρουφεῖνος, ἐπεκτείνει τὴν δρᾶσιν του εἰς ἐποχὴν ὀλίγον προγενεστέραν. Ὁ Λικίνιος Ρουφεῖνος, ἐπιφανὴς νομομαθὴς τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων, μᾶς εἶναι γνωστὸς καὶ ἐξ ἄλλων πηγῶν. Περί αὐτοῦ γνωρίζομεν ὅτι ἦτο σύγχρονος καὶ μαθητὴς τοῦ νομομαθοῦς Παύλου³, ὅτι ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Καρακάλλα (212-217 μ.Χ.) ἔγραψεν ἐκτενὲς ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον *Regulae*⁴ καὶ ὅτι περὶ τὸ 220 μ.Χ.⁵ ἐμφανίζεται εἰς τὰ Θυάτειρα, τόπον πιθανώτατα τῆς καταγωγῆς του, τιμώμενος ὑπὸ τοῦ ἀθλητοῦ Γ. Περηλίου Αὐρηλίου Ἀλεξάνδρου. Ἐξ ἄλλου ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ Κλαυδίου Μένωνος (I), ὅστις τιμᾷ αὐτὸν ὡς εὐεργέτην, συμπεραίνομεν ὅτι ὁ Λικίνιος Ρουφεῖνος διέμεινεν ἐπὶ τινα χρόνον εἰς τὴν Μακεδονίαν. Ἐπιβεβαίωσιν τούτου ἀποτελεῖ καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ Εὐρυδικοῦ Δομιτίου στηθεὶς πρὸς τιμὴν του βωμὸς ἐν Βερροίᾳ. Ἄν λάβωμεν τώρα ὑπ' ὄψιν ὅτι περὶ τὸ 220 μ.Χ. εὐρίσκετο ἀκόμη εἰς τὰ Θυάτειρα, πρὸς δὲ ὅτι ἡ δρᾶσις τοῦ Κλαυδίου Μένωνος (I), μετὸν ὁποῖον οὗτος ἐσχετίσθη καὶ εὐηργέτησε, τοποθετεῖται τὸ πρῶτον τρίτον τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος, ἦτοι τὸ 225-230, θὰ ἡδυνά-

1. Περί τοῦ πρεσβυτεράρχου τῶν Ὀλυμπίων ἐπραγματεύθη εἰς εἰδικὸν κεφάλαιον τῆς μελέτης μου «Τὸ κοινὸν τῶν Μακεδόνων», ἔ.ἀ., σ. 99-102.

2. Τὸ πλήρες ὄνομα αὐτοῦ, ὅπως μᾶς παραδίδεται ἐξ ἐπιγραφῶν τῶν Θυατείρων (IGR IV, 1214. 1215. 1216), εἶναι Μ. Γναῖος Λικίνιος Ρουφίνος. Περί τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεώς του βλ. Miltner-Berger, RE XIII, 457/8, ἐν λ. Licinius, ἀρ. 151 καὶ L. Robert, Un juriste romain dans une inscription de Beroia ἐν «Hellenica», τ. V (1948), σ. 29-34.

3. Βλ. Miltner-Berger, ἔ.ἀ., σ. 458.

4. O. Lenzel, Palingenesia iuris civilis, Lipsiae 1889, τόμ. I, 659, 2. Πρβ. καὶ L. Robert, ἔ.ἀ., σ. 33,5.

5. L. Robert, ἔ.ἀ., σ. 32/3. Ἡ παλαιότερα ἄποψις ἦτο ὑπὲρ μίαις μεταγενεστέρας ἐποχῆς, περὶ τὸ 230 μ.Χ.

μεθα μετὰ τινος βεβαιότητος νὰ τοποθετήσωμεν τὴν ἐν Μακεδονίᾳ διαμονὴν του κατὰ τὴν τρίτην δεκαετίαν τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος καὶ ἴσως περὶ τὸ 230. Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν οὗτος συνηγόρησεν ὑπὲρ τῆς ἐπαρχίας εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῶν Θεσσαλῶν, ὁ δὲ Δομίτιος Εὐρύδικος ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ μακεδονιάρχου¹ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ γεγονότος τούτου ἔστησεν ἰδίᾳ δαπάνη πρὸς τιμὴν του τὸν ἐν Βεροίᾳ βωμόν. Προγενεστέρα τοῦ 220 μ.Χ. τοποθέτησις δὲν φαίνεται πιθανή, ἐπειδὴ θὰ ἔπρεπε τότε νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ ὑπατον ἀξίωμα τοῦ μακεδονιάρχου ὁ Δομίτιος Εὐρύδικος ἔλαβεν εἴκοσι καὶ πλέον ἔτη, πρὸ τοῦ γίνῃ πρεσβυτεράρχης τῶν Ὀλυμπίων. Κατὰ ταῦτα τὴν δρᾶσίν του εἰς τὸ κοινὸν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ τοποθετήσωμεν ὡς ἔγγιστα εἰς τὸ δεῦτερον τέταρτον τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος.

Πότε ἔλαβε τὰ ἄλλα δύο ἀξιώματα, ἤτοι τὴν ἀρχιερωσύνην καὶ τὴν ἱεροφαντίαν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καθορισθῇ, καθ' ὅσον εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ Βελβενδοῦ ἢ ἀναγραφῇ τῶν τίτλων γίνεται ὄχι κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν, ὡς δεικνύει ἢ πρόταξις τοῦ τίτλου τοῦ μακεδονιάρχου, ἀλλὰ βάσει τοῦ βαθμοῦ ἐνὸς ἐκάστου ἀξιώματος. Ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν δὲ τῆς Βεροίας, ἔνθα μόνον ὁ τίτλος τοῦ μακεδονιάρχου ἀναγράφεται, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ συμπεράνωμεν ὅτι οὗτος δὲν εἶχεν ἀποκτήσει μέχρι τότε ἀξίωμα, καθ' ὅσον ἐδῶ ἤρκει ἢ ἀναγραφῇ μόνον τοῦ τίτλου τοῦ μακεδονιάρχου, ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ ὁποίου ἔστησε τὸ τιμητικὸν μνημεῖον, ὄχι δὲ καὶ ἄλλων τυχὸν προηγουμένως ἀποκτηθέντων ἀξιωματίων.

Ἄλλα μέλη τῆς οἰκογενείας του δὲν μαρτυροῦνται εἰς τὰς δύο ἐπιγραφάς, ἀλλ' οὔτε καὶ ἄλλοθεν.

Ἐκ τῆς ἐπανεξετάσεως τοῦ θέματος τῶν μακεδονιαρχῶν εἰς τὴν μελέτην ταύτην κατελήξαμεν εἰς ὠρισμένα νέα συμπεράσματα ἐκτὸς τῆς προσθήκης νέων μακεδονιαρχῶν.

Μέχρι πρό τινος ἐγνωρίζομεν τὰ ὀνόματα 18 μακεδονιαρχῶν καὶ δύο

1. Εἰς τὸ μνημεῖον ἀναγράφεται ἀπλῶς τὸ ὄνομα τοῦ Δομιτίου Εὐρυδικου μετὸν τίτλον «ὁ μακεδονίαρχος», δὲν ὑπάρχει δὲ χαρακτηρισμὸς τις δεικνύων προσωπικὸν τινα δεσμὸν αὐτοῦ μετὸν τιμώμενον, συνήθης εἰς τὰ τοιοῦτου εἶδους τιμητικὰ μνημεῖα, ὡς τὸν *συγγενῆ*, τὸν *φίλον*, τὸν *εὐεργέτην*, τὸν *πάτρωνα* καὶ *εὐεργέτην* κ.λ. (βλ. λ.χ. BSA 18(1911/2) 148/9, ἀρ. 7. Παπαγεωργίου, ἔ.α., ἀρ. 3.6.8.11.13.14.15.21.22.23.24.25.26.31.35.38.41 καὶ «Ἀθηνᾶ», τ. 15(1903), σ. 43, ἀρ. 2. Arch. Anzeig., ἔ.α., ἀρ. 2.4.22.25.27). Ἐν τῷ αὐτῷ σχέσις ἢ δεσμὸς ὑπῆρχε μεταξύ των, ἀναμφιβόλως ὁ Δομίτιος Εὐρύδικος δὲν θὰ ἀπέφευγε νὰ τὸν δηλώσῃ εἰς τὸ μνημεῖον, τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον ὁ τιμώμενος ἐν αὐτῷ δὲν ἦτο ἄσημὸς τις, ἀλλ' ἐξέχουσα προσωπικότης ἐν τῷ ρωμαϊκῷ κράτει. Μᾶλλον λοιπὸν οὗτος τὸ μνημεῖον τοῦτο ἀνέθηκε δι' ἰδίων ἐξόδων ὄχι ἐκ προσωπικοῦ δεσμοῦ πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ μακεδονιάρχου, τοῦ προέδρου τοῦ κοινοῦ, τοῦ τιμῶντος τὸν ἄνδρα καὶ ἐξυπηρετηθέντος ὑπ' αὐτοῦ. Παρόμοια παραδείγματα ἐξ ἄλλων κοινῶν ἢ καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων δὲν λείπουν.

μακεδονιαρχισσῶν. Ἦδη προστίθενται τρεῖς ἐπὶ πλέον μακεδονιάρχαι, ἧτοι ἐν συνόλῳ μετὰ τῶν μακεδονιαρχισσῶν γίνονται 23. Ἐξ αὐτῶν μᾶς εἶναι γνωστοὶ ἐκ Θεσσαλονίκης ἑννέα, ἐκ Βεροίας ὀκτώ, ἐκ Βισαλτίας (Βέργη)εἰς, ἐκ Στυβέρρας τρεῖς καὶ εἷς ἐκ τῆς Ἑλιμιώτιδος. Ὁ μέγας σχετικῶς ἀριθμὸς μακεδονιαρχῶν ἐκ Βεροίας καὶ Θεσσαλονίκης δὲν εἶναι ἀνεξήγητος, τὸ μὲν διότι αἱ πόλεις αὐταὶ τῆς Μακεδονίας ἀπετέλουν τὰ δύο μεγάλα διοικητικὰ κέντρα τῆς ἐπαρχίας καὶ ἦτο εὐκολώτερον εἰς τοὺς δημότας τῶν νὰ ἀναδεικνύονται εἰς τὸ ὑπάτον ἀξίωμα τοῦ κοινοῦ καὶ νὰ ἐπιδιώκουν τοῦτο, τὸ δὲ διότι ἀπ' αὐτὰς προέρχονται αἱ περισσότεραι μακεδονικαὶ ἐπιγραφαί, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔχομεν τὰς πληροφορίας μας περὶ τῶν μακεδονιαρχῶν. Ἐπὶ πλέον δὲν πρέπει νὰ παραγνωρίζωμεν ὅτι οἱ Μακεδόνες ἐπηρεάζοντο εἰς τὴν προτίμησίν των ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι αἱ μεγάλαι οἰκογένειαι τῶν δύο πόλεων καὶ γνωστότεραι τῶν ἄλλων ἦσαν καὶ πλουσιώτεραι, ὥστε νὰ δύνανται νὰ ἀντεπεξέρχωνται εἰς τὰς πολλαπλᾶς ὑποχρεώσεις ἔναντι τοῦ κοινοῦ. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι οἱ πρόεδροι αὐτοῦ ἀνελάμβανον τὰς μεγάλας δαπάνας τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἐπαρχιακῶν ἀγῶνων καὶ ἄλλα οἰκονομικὰ βάρη¹.

Πράγματι ὄχι μόνον αὐτοὶ ἐλάμβανον συχνὰ καὶ ἄλλα ἐπαρχιακὰ καὶ δημοτικὰ ἀξιώματα, ἀλλὰ καὶ πολλὰ μέλη τῶν οἰκογενειῶν των ἐπεδίδοντο εἰς ἀναζητήσιν καὶ ἀπόκτησιν αὐτῶν, ἐνδεικτικὸν τῆς δραστηριότητος, τὴν ὁποίαν πολλαπλῶς ἀνέπτυσσον. Λαμβάνομεν μερικὰ παραδείγματα. Οὕτω τῆς οἰκογενείας τῶν Κλαυδίων τῆς Θεσσαλονίκης ὁ μακεδονιάρχης Κλαύδιος Μένων (III) ἦτο υἱὸς ὑπατικοῦ καὶ ἀνθυπάτου, ἔγγονος ἀχιερέως, πρωτεξάδελφος ἱερέως καὶ ἀγωνοθέτου τοῦ θεοῦ Φούλβου καὶ ἐφηβάρχου καὶ πρωτεξάδελφος ἀρχιερείας καὶ γερουσιαρχίσσης. Ὁ ἴδιος διετέλεσε καὶ ἱεροφάντης². Τῆς οἰκογενείας τῶν Μαρεινιανῶν Φιλίππων ὁ μακεδονιάρχης Μαρεινιανὸς Φίλιππος (I) ἦτο γαμβρὸς ἀρχιερέως, σύζυγος μακεδονιαρχίσσης, γυναικάδελφος ἀρχιερέως, πατὴρ ἱερέως καὶ ἀγωνοθέτου τοῦ θεοῦ Φούλβου, ἀρχιερέως καὶ ἀγωνοθέτου, πάππος ἱερέως καὶ ἀγωνοθέτου θεοῦ Φούλβου, ἐφηβάρχου καὶ πολιτάρχου³. Τῶν Σιλβανῶν τῆς Στυβέρρας ὁ Σιλβανὸς Νικόλαος (I), μακεδονιάρχης καὶ πρῶτος τῆς ἐπαρχίας, ἦτο πατὴρ δύο μακεδονιαρχῶν, ἐνὸς ὑπατικοῦ, σύζυγος ἀρχιερείας καὶ πάππος ἐγγόνων τιμηθέντων ὑπὸ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τοῦ κοινοῦ⁴.

Βεβαίως τοιαῦται πλούσιαι καὶ ἐπιφανεῖς οἰκογένειαι ὑπῆρχον πολλαὶ εἰς τὰς μακεδονικὰς πόλεις, αἵτινες, ἂν καὶ διεκρίθησαν εἰς τὴν τοπικὴν διοίκησιν, δὲν ἀνέδειξαν κανένα μακεδονιάρχην, ὡς οἱ Ρουφινιανοὶ⁵ καὶ οἱ

1. Βλ. Δ. Κανατσούλη, Τὸ κοινόν, ἔ.ἀ., σ. 47.

2. Βλ. ἀνωτέρω οἰκογενειακὸν δένδρον Κλαυδίων, σ. 8.

3. Βλ. οἰκογενειακὸν δένδρον Μαρεινιανῶν Φιλίππων, σ. 11.

4. Ὅμοίως βλ. δένδρον Σιλβανῶν, σ. 32.

5. Δ. Κανατσούλη, Μακεδονικὴ προσωπογραφία, ἔ.ἀ., σ. 66, ἀρ. 613.

Στατίλιοι¹ εἰς τὴν Θεσσαλονίκην κ.ά. Ἐπειὶ τοῦτο πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τὴν προτίμησιν των νὰ ἀναμειχθῶν μόνον εἰς τὰ κοινὰ τῆς πόλεως ἢ εἰς τὴν τύχην, διότι δὲν ἀνευρέθησαν ἀκόμη ἐπιγραφαὶ αὐτῶν μὲ μακεδονίαρχας; Ὅπως δὲ πάλαι τὸ πλῆθος τῶν ἀξιωματῶν τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν ἀποδεικνύει ὅτι οἱ Μακεδόνες τοὺς ἀρχοντάς των ἐπροτίμουν νὰ λαμβάνουν ἀπὸ τὴν ἀριστοκρατικὴν τάξιν τῶν πόλεων. Τοῦτο ἐξ ἄλλου ἠὲν ἔστι καὶ οἱ κατακτηταὶ Ῥωμαῖοι, διότι ἔτσι ἐξυπηρετοῦντο καλύτερον εἰς τὴν διακυβέρνησιν τῶν ὑποτελῶν λαῶν.

Δ. ΚΑΝΑΤΣΟΥΛΗΣ

1. Δ. Κανατσούλης, ἔ.α., σ. 148, ἀρ. 1315.

RÉSUMÉ

D. C a n a t s o u l i s, Les macédoniarches de l'assemblée des Macédo-niens et leur position sociale dans les cités macédoniennes.

La récente découverte des inscriptions macédoniarchiques fit de nouveau indispensable la recherche de l'institution des macédoniarches, comme se nom-maient les présidents de l'assemblée macédonienne pendant le 3ème siècle. Les macédoniarches sont étudiés par villes et familles; leur position sociale dans la Macédoine ainsi que leurs familles sont relevées.

À Thessalonique sont mentionnées les familles suivantes: a) La famille des Claudii qui donne un macédoniarche, Claudius Meno (I), b) les Mareiniani Philippi qui donne deux macédoniarches, c) les Catinii avec le macédoniarche L. Septimius Insteianus Allexandre, d) la famille de Democratianus Korrhagus avec un macédoniarche, e) la famille de Minicius Dionysius avec un macédoniarche, f) de P. Aelius Neicanor avec un macédoniarche, g) aussi le macédoniarche Sabinus et h) le macédoniarche Nic[andr]os ou Men[andr]os.

À Beroia a) la famille des Claudii avec le macédoniarche Tib. Claudius Preiscus et la macédoniarchissa Flavia Isidora, b) la famille des Quintiani avec P. Memmius Quintianus Capito, c) les Cassiani avec un macédoniarche, Mar-cus Aurelius Cassianus, d) les Valeriani avec le macédoniarche Valerianus Phi-loxenus, e) le macédoniarche Claudius Lysimachus et f) les macédoniarches Aelius Quietus et Tyrannius Aelianus.

À Bisaltie (Berga) la famille des Julii donne deux macédoniarches, Iulius Ingenus et son fils Iulius Marcus.

À Styberra la famille des Silbani donne trois macédoniarches, Silbanus Nicolaus (I) et ses fils Silvanus Claudius et Septimius Silvanus Celer.

Enfin à Elimiotis le macédoniarche Domitius Eurydicus est mentionné.